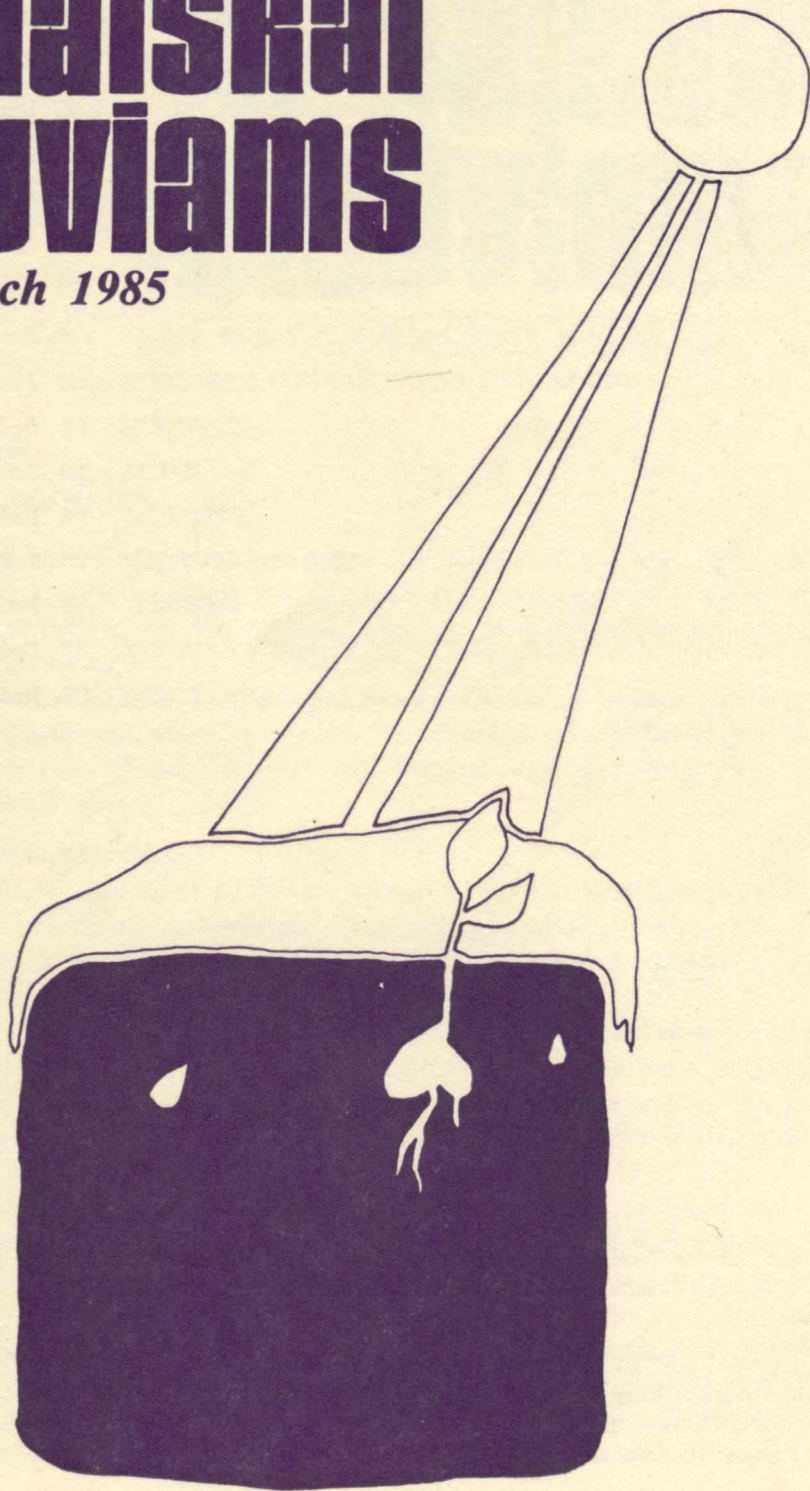

laišķai lietuviams

kovas / march 1985

GAVĖNIA	73 Vincas Kolyčius
TIKĖJIMO PRARADIMO PRIEŽASTYS (I)	76 Bruno Markaitis, S.J.
TAMSUS ESI...	80 H.S. Braun, O.M.Cap.
EILĖRAŠČIAI	84 Jonas Gutauskas
LIETUVIŠKI ŠVENČIŲ PAPROČIAI. KOVAS	85 Danutė Bindokienė
MEILĖ — TOBULUMO RYŠYS	86 Chiara Lubicz
ISPŪDŽIAI IŠ EKSKURSIJOS Į AUSTRALIJĄ	87 Ramunė Kubiliūtė
PALYGINIMAS APIE TALENTUS	94 A. Mauragis
TEOLOGINIAI MĄSTYMAI	95 Vytautas Bagdanavičius
AR MES, TĖVAI, KALTI, KAD VAIKAI GERIA?	98 Juozas Vaišnys, S.J.
KUO SKIRIASI BERNIUKAS NUO MERGAITĖS	99 Juozas Vaišnys, S.J.
TĖVYNĖJE	101 Gediminas Vakarīs
KALBA	104 Juozas Vaišnys, S.J.
ŠYPSULIAI	105 Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	106 J. Pr.
ATSIŪSTA PAMINĖTI	107 Red.
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS IR MĖTINĖ ŠVENTĖ	108 Red.
EKSKURSIJA Į PIETŲ AMERIKĄ	108 Red.

Šis numeris iliustruotas nuotraukomis iš “Laiškų lietuviams” ekskursijos į Australiją, išskiriant 74 ir 84 psl. Viršelio piešinys — Giedrės Čepaitytės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July and August, when bimonthly, for \$8.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Postmaster: Send address changes to “Laiškai Lietuviams”, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

Laiškai lietuviams

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1985 / KOVAS - MARCH / VOLUME XXXVI, NO. 3

GAVĖNIA

VINCAS KOLYČIUS

“Šviesa spindi tamsoje, bet tamsa jos neužgožė” (Jn 1,5). Pradedant gavėnią, šie Jono Evangelijos žodžiai mums yra reikšmingi. Jėzus Kristus yra šviesa, perskrodžiusi nuodėmės tamsą, kuri šiuo metu taip matoma pasaulyje. Tačiau tamsa nenugali šviesos. Ir tai yra mūsų viltis.

Tamsa neužgožia šviesos, nes per mirtį ant kryžiaus Jėzus nugalėjo tamsybių jėgas, nugalėjo nuodėmę ir mirtį. Krikščionims tai yra didelė, garbinga, pilna vilties tiesa. Tiesa, kuri turi jėgą pakeisti mūsų gyvenimą, jeigu mes ją priimame ir tikime.

PASIRUOŠIMAS KRIKŠTUI

Pirmuosius 300 metų po Jėzaus mirties Velykos buvo vienintelė šventė, švenčiama krikščionių bažnyčioje. Praėjimas (Passover) buvo svarbiausia žydų šventė, kuria jie minėdavo mirties angelo praėjimą pro izraelitų namus, kai mirtis palietė visus egiptiečių pirmgimius.

Kadangi Jėzus kentėjo, mirė ir prisikėlė Praėjimo (Passover) šventės laikotarpiu, tai pirmiesiems krikščionims buvo natūralu išžiūrėti Jėzuje Praėjimo išsipildymą, kai jis iš savo žmogiškos tarno padėties perėjo į dangaus garbę pas Tėvą. Krikščionys pradėjo švęsti Praėjimo (Passover) laikotarpį su ypatingu dėkingumu už Jėzaus mirtį ir prisikėlimą.

Gavėnios pradžia, kaip pasiruošimas Velykoms, buvo surišta su atsivertusiųjų į krikščionybę pasiruošimu krikštui. Tas laikas buvo skirtas jiems priimti šviesą, kuri šviečia gyvenimo tamsoje. Pačioje pradžioje žmonės būdavo krikštijami tuoj, kai tik išpažindavo Jėzų. Vėliau buvo įvestas pasiruošimas krikštui, ir Velykos tapo krikštijimo tradiciniu laiku. Krikštas būdavo atliekamas, visiškai pasineriant vandenyje, ir, išlipus iš vandens, nauji krikščionys išeidavo į naują gyvenimą. Simboliškai tai reiškė dalyvavimą Jėzaus mirtyje ir prisikėlime.

Ispanija.

Stasio Žilevičiaus nuotr.

Šv. Paulius rašo: "Argi nežinote, jog mes visi, pakrikštytieji Jėzuje Kristuje, esame pakrikštyti jo mirtyje? Taigi krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kaip kad Jėzus buvo prikeltas iš numirusių Tėvo šlovinga galia, tai ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą" (Rom 6,3-4).

Taigi gavėnios atsiradimas yra rišamas su kandidatų paruošimu krikštui. Šv. Augustino laikais, ketvirtame šimtmetyje, kandidatų paruošimas dažnai užtrukdavo net dvejus ar trejus metus. Kadangi visi būdavo krikštijami per Velykas, tai kiti, jau pakrikštytieji tikintieji meldavosi už juos ir pasninkaudavo. Manoma, kad ir pasninkas prasidėjo nuo to laiko kaip savanoriškas krikščionių jungimasis malдай už besirengiančius krikštui.

Gavėnios mišių skaitymai buvo parinkti ir įvesti maždaug per 400-500 metų. Senojo Testamento skaitymai yra sujungti su Evangelijomis, ir visur jaučiamas Dievo minties tęstinumas.

KODĖL 40 DIENŲ?

Kaip buvo parinktas gavėnios 40 dienų laikotarpis? Šv. Rašte 40 yra reikšmingas skaičius. Jėzus dykumoje pasninkavo 40 dienų, todėl ir Bažnyčiai atrodė priimtina, kad pasninko laikotarpis tęstųsi 40 dienų. Izraelitai dykumoje praleido 40 metų, kol perėjo Jordano upę ir pasiekė pažadėtąją žemę. Besiruošiantiems krikštui tai buvo ypatingai reikšminga. Vandens krikštas ir Jordano upė veda prie to paties naujo gyvenimo. Tikėjimu ir krikštu jie tampa Dievo vaikais ir jo pažadų paveldėtojais (Mk 16,16). Mozė praleido 40 dienų Sinajaus kalne. Elijas keliavo 40 dienų į Horebo kalną, tik vieną kartą pavalgęs angelų atneštos mėsos. Taip pat Senojo Testamento Jonos knygoje, kai pranašas kvietė Ninivę atgailauti, parašyta: "Dar 40 dienų, ir Ninivė bus sunaikinta".

DVASINIS AUGIMAS

Šalia kandidatų pasiruošimo krikštui, gavėnia taip pat tapo atgailos laikotarpiu, atgailaujant už savo nuodėmes. Iš to kilo kaktos paženklėjimas pelenais Pelenų dieną. Atgailavusių asmenų kaktos būdavo paženk-

linamos pelenais, kai jiems pasibaigdavo nustatytas atgailos laikas. Tada jie vėl susitaisydavo su Dievu ir būdavo priimami atgal į tikinčiųjų bendruomenę. Vėliau, kai ši vieša atgailos forma pranyko, gavėnia visiems liko Velykoms pasiruošimo laikotarpiu, kad geriau būtų paminimas Jėzaus perėjimas iš žemės į Tėvo karalystę.

Gavėnios metu ypač buvo pabrėžiama malda, pasninkas ir aukų davimas — išmalda. Visi šitie trys geri darbai yra minimi Kristaus pamoksle nuo kalno: aukų davimas (Mt 6,1-4), malda (Mt 6,5-15), pasninkas (Mt 6,16-18). Visi šie geri darbai veda į dvasinį augimą ir šventumą.

Tačiau gaila, kad visa tai dažnai yra klaidingai suprata, manant, kad mes užsitar naujame Dievo malonę pasninku ir gerais darbais. Tai nėra Jėzaus, apaštalų ar Bažnyčios mokymas. Pasninkas yra vienas iš krikščionių ginklų dvasinėje kovoje su pikta dvasia. Ryšys tarp pasninko ir atsispyrimo šėtonui yra aiškus Evangelijoje, kur po 40 pasninko dienų Jėzus buvo dykumoje šėtono gundomas.

DVASINĖS KOVOS GINKLAI

Pasninkas, malda ir aukų davimas yra savęs atsižadėjimo ginklai. Tai yra sakymas "ne" savo norams, jausmams, troškimams. Mes sakome "ne" savo apetitui. Pasninkaudami mes pradedame valdyti savo norus, o nesileidžiam būti jų valdomi.

Gal atrodo keista, kad ir malda yra savęs atsižadėjimas, bet iš tikrųjų taip yra. Dažnai mes nesijaučiame, kad norime melstis, vis atidedame maldą kitam kartui ir darome ką nors, kas mums duoda didesnę pasitenkinimą. Yra labai svarbu pasiryžti, kada kasdien melstis, kaip ilgai ir už ką melstis. Tuo būdu malda tampa ne tik savęs atsižadėjimo ginklu, bet ir priemone pajusti artimesnį Viešpaties buvimą savo gyvenime.

Taip pat aukų davimas yra savęs atsižadėjimo praktika. Kai duodame maisto ar pinigų tiems, kuriems labiau reikia, mes išeiname į kovą su savo gobšumu, kuris yra kiekvieno žmogaus prigimtyje. Bažnyčios tėvai moko, kad tik Dievas yra visko absoliu-

tus savininkas. Ką mes turime, tai yra jo mums duota, kad saugotume ir pagal jo valią tvarkytume. Šelpdami kitus, mes tampame atsakingi jo turto šeimininkai.

ŠVIESA SPINDI TAMSOJE

Gavėnia yra specialus laikotarpis, kada mes turime galimybę atidaryti savo širdis Dievo malonės veikimui, kad mūsų gyvenimas pasikeistų. Mūsų Tėvas nori, kad mes būtume atviri tai malonei, kad suprastume Jėzaus kryžiaus reikšmę ir kad leistume tam kryžiui pakeisti mūsų gyvenimą. Jis nori, kad mes priimtume Kristaus šviesą ir kad ta šviesa sunaikintų nuodėmės tamsą.

Atsisukim į Viešpatį šią gavėnią ir leiskime jam būti mūsų gyvenimo centru. Sakykime jam, kad mes priimame viską, ką jis nori mumyse padaryti. Jis yra ištikimas savo pažadams, tai tikėkim, kad jo pažadai bus įvykdyti mumyse.

“Dangiškasis Tėve, aš meldžiuosi, kad šios gavėnios laikotarpis būtų proga mano dvasiniam augimui. Padėk man atrasti praktiškus būdus, kad aš nugalėčiau savo kūniškus pasaulio siūlomus troškimus pasninku ir kitais savęs atsižadėjimo būdais. Šventoji Dvasia, įženk į mano gyvenimą, kad aš pažinčiau Jėzaus kryžiaus jėgą ir kad jo šviesa spindėtų mano gyvenime”.

(Naudotasi leidiniu “The Word among us”, Washington, D.C.)

TIKĖJIMO PRARADIMO PRIEŽASTYS (I)

BRUNO MARKAITIS, S.J.

Tam tikrais greičiausiai statistikos sumetimais mes skirstome žmones į tikinčius ir netikinčius, žinodami, kad toks padalinimas yra ne visai teisingas ir ne visai logiškas. Mat mes neturime prietaiso, kuriuo galėtume išmatuoti, kiek žmogaus dvasioje yra Dievo. Kartais sutinkame asmenį, kuris sakosi visiškai Dievo neturįs. Jis norėtų tikėti, bet negali. Jame, regisi, nėra imlumo, tos slaptingos galios, kurią mes tikėjimu vadiname.

Dauguma žmonių tiki. Pirmasis Vatikano susirinkimas (1869-1870) pastebė, kad “Dievą, visų dalykų pradžią ir tikslą, tikrai galima pažinti iš sutvėrimų, vadovaujantis natūralia žmogaus proto šviesa” (Sessio III, Cap. 2). Nors regimasis pasaulis yra pats natūraliausias kelias į Dievą, bet Bažnyčia netvirtina, kad kiekvienas žmogus iš tikrųjų šiuo keliu prie Dievo prieina. Apokritai kalbant, reikia sakyti, kad tikrasis tikėjimas yra Dievo dovana.

Dauguma žmonių tiki. Mes sutinkame žmonių, kurie, rodosi, niekada nėra pažinę tikėjimo į Dievą. Mes taip pat susitinkame žmonių kategoriją, kurie yra turėję tą brangią dovaną — tikėjimą į Dievą, o šiandien jau jos nebeturi. Jie patys pripažįsta liūdną gyvenimo įvykį: jie prarado tikėjimą. Šiame ir kituose straipsniuose mes bandysime gilintis į bendrines priežastis, dėl kurių žmonės sakosi praradę tikėjimą. Priežasčių yra labai daug. Ne visos jos atrodo vertos dėmesio. Čia sustosime ties pačiomis pagrindinėmis ir pačiomis bendriausiomis.

Pirmoji priežastis, dėl kurios žmogus praranda savo tikėjimą, atrodo, yra žmogaus prigimties ribotumas. Mat religija yra žmogaus santykis su atgamtiniu pasauliu, apimamas ne tik žmogaus protui nepasiekiamas tiesas, bet ir daugelį dorovės reikalavimų, viršijančių natūralųjį žmogaus prigimties pajėgumą. Tikėjimas yra ne žmogaus pas-

tangų rezultatas, bet Dievo dovana. Kriščioniškosios dorovės turinys yra toks kilnus, kad jo įvykdymui būtinai reikalinga antgamtinė Dievo pagalba. Jei žmogus atsiremia į natūraliąsias prigimties jėgas, savaime aišku, kad jis to idealo nepasieks.

Pasaulio istorijoje yra nepaprasto idealizmo ir dvasingumo pavyzdžių. Žmogus gali didžiuotis visokiausio tipo karžygiais, kurių dvasia ir didvyriškumas, regis, viršija žmogaus prigimties jėgas, galią ir imlumą. Antra vertus, net dvasingiausieji žmonijos atstovai ir žmogiškiausios prigimties dalininkai nėra buvę laisvi nuo kokio nors tipingo žmogiškumo, kitais žodžiais tariant, nėra buvę laisvi nuo žmogiškosios prigimties ribotumo. Žvelgdami į įvairiausius žmogaus tipus — nuo primitiviausio iki labiausiai civilizuoto — susiduriame su visiems tipams bendra baze, būtent su žmogiškąja prigimtimi ir jos ribotumu.

Žmogiškasis ribotumas turėtų būti priimtas kaip savaime suprantamas faktas, atsižvelgiant į žmogaus prigimties sąrangą ir dvilypumą. Žmogus nėra angelas. Žmogus yra žmogus. Nors kai kuriems žmonėms yra pasisekę — su Dievo malone ir nepaprastomis pastangomis — sukilinti ir patobulinti žmogiškąją prigimtį, iškeliant ją į nežemiško idealizmo viršūnes, vis dėlto žmogus nėra angelas. Ir nors kai kuriems žmonėms teko nelemta dalia labai žemai pulti ir gyventi tokį gyvenimą, kuris jokiam žmogui garbės nedaro, vis dėlto žmogus nėra gyvulys. Jis yra kūno ir dvasios jungtis — žmogus yra žmogus.

Žmogiškosios prigimties ribotumas pasirodo visiškai kitoje šviesoje, kai jį sugreitiname su aukštais, žmogaus dvasią įpareigojančiais idealais. Matydami idealo aukštį, prasmę ir šventumą ir susidurdami su žmogui įgimtu siaurumu, egoizmu ir medžiagiškumu, mes pajuntame žmogiškojo elemento ribotumą. Visa nelaimė, kad praktiškasis net labai aukšto idealo įgyvendinimas bei pasiekti rezultatai glūdi žmoguje. Vadinas, ir praktiškąjį idealo įgyvendinimą, ir konkrečius ribotumo pasireiškimus randame tame pačiame žmoguje. Šiuo apčiuopiamu at-

veju idealas mums atrodo ne per daug patrauklus, nes mums jį sunku atskirti nuo žmogaus, turinčio žmogiškosios prigimties atstumiančius ribotumus. Juk vienas dalykas klausytis Penktosios Bethoveno simfonijos, kai ją groja Berlyno Filharmonijos orkestras, o visai kitas dalykas klausytis tos pačios simfonijos, kai ją groja vidurinės mokyklos mokinių orkestrėlis. Antra vertus, net puikiausiems orkestrams ir garsiausiems pasaulio dirigentams pasitaiko vakarų, kai — dėl sunkiai atspėjamų priežasčių — trūksta to magiškojo magnetizmo, kuris žmogaus širdį verčia sudrebėti, pajutus neapsakomo grožio ekstazę. Bet jei mes čia atkreipiame dėmesį į anksčiau minėtą idealo siekimą, tai ir vidurinės mokyklos mokiniai, grodami Penktąją Bethoveno simfoniją, nežiūrint jų primitivityvaus mėgėjiškumo ir ribotumo, pasiekė idealą, nes jie atidavė viską, ką turėjo.

Tokiu būdu mes prišartiname prie labai problematiško santykio, kuris konkrečiu atveju glūdi, sakykime, tarp idealo ir siauro žmogaus ribotumo. Nesuprasdami žmogaus sunkenybių, nežinodami jo didvyriškų, nors mums nematomų, pastangų, siekiant idealo, matydami tik žmogiškąjį elementą ir jo nepatrauklų ribotumą, mes ne retai pasisakome prieš idealą, kuriam atstovauja žmogus, lydimas kilnios dvasios pastangų, kurios patrauklios, bet nematomos, ir nešdamasis žmogiškojo elemento įkyrią naštą, kuri ne tik matoma, neįdomi, bet dažnai atstumianti ir iš viso sunkiai pakeliama.

Žmogiškasis elementas darosi ypatingai atstumiantis tose srityse, kurios atstovauja tikrovėms, vertybėms bei pasauliams, neturintiems žmogiškosios prigimties ribotumų. Kaip dažnai ši kontrastą būtų galima palyginti su paprastu kaimiečiu, apsilvikiusiu sułopytai drabužiais ir purvinai batais, staugai atsiradusiu karališkųjų rūmų spindinčiam žibėjime ir stilingoje prabangoje.

Kartais mums tiesiog nesuprantama, kaip kuris nors kompozitorius, ar tapytojas, ar rašytojas, sukūręs dangiško grožio nepaįmiršamas ir nemirtingas vizijas, būtų galėjęs turėti kasdieniniame gyvenime tiek daug savanaudiškumo, pavydo, keršto ir

kitų bjaurių ydų. Žinoma, ir šiais atvejais mes turime būti labai atsargūs su greitu sprendimu, nes nežinome, kiek šitie žmonės bus padėję didvyriškų, nors slapčių pastangų apvaldyti savo prigimtį ir jos piktuosius pasireiškimus. Mums taip pat nederėtų pamiršti labai gyvenimiško fakto, kad kuo komplikuočiau mašina ar organizmas, tuo sunkesnis jų apvaldymas, tuo rūpestingesnė priežiūra jiems reikalinga, tuo didesnių pastangų tenka padėti, kai kas nors sugenda, perdega, sprogsta.

Žmogiškasis elementas yra nuolatinis žmogiškojo gyvenimo palydovas. Jo negalima išvengti, jo negalima nusikratyti, jo negalima išskliausti, sprendžiant bet kokias problemas, planuojant naujas reformas, žadant žmonėms žemėje rojų. Bet žmogiškojo elemento taip pat negalima sumaišyti, suplakti su idealu, kurio žmogus siekia savo ribotume, dėdamas didvyriškas pastangas, norėdamas atsiplėšti nuo žemės ir iškilti į erdvę, kurioje daugiau dvasios ir mažiau medžiagos, daugiau Dievo ir mažiau žmogaus.

Mišiose yra vienas mįslingas momentas, kai kunigas į vyno taurę įlieja lašą vandens. Šios apeigos simbolika aiški ir nuostabiai prasminga. Vynas taurėje reiškia dieviškąjį elementą, o vandens lašas — žmogiškąjį. Šiuo atveju žmogiškasis elementas susilieja, paskęsdamas dieviškame elemente. Žmogiškasis elementas yra lašas, kurį pasisavina dieviškasis elementas.

Žmogiškąja buities forma mes susitinkame su dieviškuoju elementu. Mes visi suprantame ir pripažįstame dieviškojo elemento primatą ir didelį jo pranašumą. Deja, daugeliu atvejų dieviškasis elementas yra atiduotas į žmogaus rankas, ir žmogui tenka nepaprastai šventas uždavinys: dieviškąjį elementą apvilkti žmogiškosios išraiškos forma, dieviškąjį turinį nusakant žmogiškomis sąvokomis, žodžiais ir žmogiškuoju dalyko supratimu. Milžiniška yra mus supanti erdvė, ir milžiniški toliai nuo vieno universo krašto iki kito, bet žmogaus akis tik dalį visos tos didybės mato. Jei per žiūronus pa-

žvelgsi, žymiai mažesnį ruožą pamatysi. Jei mažų fotografijos aparatu bandysi užregistruoti begalinę didybę ir gylį, rezultatas bus mikroskopiškas ir toli gražu netikslus. Gal net iškreiptas ir neteisingas.

Štai su kokiomis sunkenybėmis mes susitinkame, kai žmogiškasis elementas susiduria, sakykime, su religija ir jos antgamtinio turiniu. Senas priežodis sako: "Net šventojo pirštai į save lenkti". Šv. Petras prisipykęs klausė Viešpatį: "Kiek kartų turiu atleisti artimui. Ar septynis?" Jis manėsi išreiškęs didelį dvasios atlaidumą ir dosnumą. Bet Viešpats atsakė: "Ne septynis kartus, bet septyniasdešimt po septynis". Vadinasi, be skaičiaus.

Kai Šv. Dvasia nužengė ant apaštalų galvų ir iš jų padarė naujus žmones, jų žmogiškos prigimties ji nepakeitė. Nors jų asmuo buvo pilnas Kristaus dvasios, ir jiems labiausiai rūpėjo vienas dalykas: Viešpaties Kristaus testamento egzekucija, bet vis dėlto antgamtinė malonė, įsikūnijusi žmogiškoje prigimtyje, turėjo prisitaikyti prie tos prigimties esminių bruožų. Gamta turi turtingą įvairaus garso diapozoną, bet žmogaus ausiai prieinama tik tam tikra virpėjimų amplitudė. Grynai žmogiškoje plotmėje — ir po Šv. Dvasios stebuklo — apaštalai liko tuo, kuo jie anksčiau buvo: žvejai, vynuogių augintojai — paprasti žmonės su kaimiečio neišlyginta kalbos forma ir manieromis. Savime aišku, kad visa tai yra grynai išoriniai dalykai ir jie nieko negali pasakyti nei už, nei prieš gilų žmogaus dvasingumą. Mes čia norime atkreipti dėmesį į gilesnius žmogaus prigimties ribotumus, kurie jam kliudė suvokti antgamtinės tiesos pilnybę.

Labai charakteringi ankstyvosios krikščionybės epizodai, užaugę Mozės įstatymo aplinkoje, negalėjo taip gerai persiorientuoti į visas Naujojo Testamento vertybes bei reikalavimus. Kiek gyvenimo ironijos užtin-kame atmintiname ginče apie "švarius ir nešvarius valgius". Kiek daug diskusijų būta apie "apipjaustymo reikalą". Kaip ilgai svarstyta pagonių apaštalavimo klausimas, kol galų gale — stipriau verčiami susidėjusių aplinkybių, negu protinio persiorienta-

vimo — apaštalai išėjo į pagoniškuosius kraštus.

Žmogus yra bejėgis prieš paslaptį, prieš antgamtę, prieš dieviškąjį elementą, nes jis pirmiausia neturi reikalingų sąvokų. Toliau jis neturi nė reikalingo imlumo. Pagaliau jis neturi priemonių nei įsigyti reikalingų sąvokų, nei turimo dvasios imlumo padidinti iki tokio laipsnio, kad antgamtinė tiesa išsiskleistų prieš jo akis visomis jai priklausiomis dimensijomis. Mes turime visai patikimų duomenų, kad kai kurie šventieji buvo Dievo apdovanoti žmogaus imlumą viršijančiu kai kurių antgamtinių tiesų pažinimu. Bes mes čia norime kalbėti apie vidurkio žmogų. Mes neneigiame, kad vidurkio žmogus gali augti ir kad jis iš tikrųjų auga antgamtinėje malonėje ir antgamtinės tiesos pažinimu. Bet faktas lieka faktu, kad visą savo gyvenimą mes stovime prieš žmogiškosios prigimties ribotumo sieną ir niekada — be ypatingos dangaus intervencijos — mums nepavyksta jos perlipti.

Žmogiškasis ribotumas liečia ne tik pačią prigimtį, bet ypatingai prigimties dalininką. Evangelijos sakiny s apie fariziejus, kurie praryja kupranugarį, bet užspringsta uodu, galėtų būti pritaikytas skaudžiai gyvenimo tikrovei, kad net didžiausi žmonės nėra laisvi nuo tam tikrų ribotumų, kad jie, būdami plačios pasaulėžiūros ir sprendami dideles problemas, ne kartą užsikerta smulkmenose. Panašų dalyką liudija garsusis Vašingtono žurnalistas Drew Pearson. Turėjęs reikalų su berods penkiais Amerikos prezidentais, jis priėjo prie išvados, kad prezidentai gali labai užpykti ir susijaudinti dėl smulkmenų. Jo labai geri santykiai su prezidentu Roosevelt pašliję dėl to, kad vieną dieną jis parašęs, jog prezidentas mėgstas daniškus pyragaičius. Pasirodo, kad prezidentas jų nemėgęs.

Žmogiškasis ribotumas uždeda antspaudą ne tik ant kiekvieno, kad ir aukščiausio idealo, bet ir ant kiekvienos antgamtinės tiesos. Negana to, kad kiekvienas mūsų susikuriame savo Dievą pagal savo pasaulėžiūrą, išsiauklėjimo, charakterio ir dorovės

kompleksą. Negana to, kad kiekvienas mūsų religijos turinyje pabrėžiame idėjas ir vertybes, kurios mums atrodo svarbiausios, išpūdingiausios arba parankiausios. Žmogiškasis ribotumas uždeda antspaudą ant idealo ir antgamtinės tiesos, juos sužmogindamas, žemės dvasia užkrėsdamas ir persunkdamas. Aukšti yra krikščionybės idealai, dideli reikalavimai ir griežtos normos. Nežemiška yra jos dvasia, reikalaujanti mylėti ne tik artimą bet ir priešą. Nuostabus jos tikėjimas, reikalaujantis sudėti į Apvaizdos rankas visas gyvenimo viltis. Didžiu didvyriškumu dvelkia jos pasiaukojimo dvasia, primenanti krikščioniui išganyto kryžių ir kančios neįkainojamą vertę. Bet kiek yra krikščionių, kuriems pati krikščionybės esmė ir jos dvasia pasilieka neįkandamas riešutas visu gyvenimo kelionės metu. Antra vertus, mes matome daugelio, dažnai ir savo, gal net sąmoningas pastangas krikščionybės idealo aukštį nužeminti, jos dvasios tyrumą atmiešti ne tariamu platumu, bet sąžinės nejautrumu ir atbukimu. Kaip dažnai visi tie garsiaikalbiai priekaištai, kaltiną krikščionybę modernumu, atsilikimu, gyvenimo nepaisymu, liudija ne ką kita, o tik švento entuziazmo žlugimą ir dvasios sumedžiagėjimą.

Žmogiškasis ribotumas, jei žmogus nesištemgia perlipti per jo sieną, gali būti didžioji ir dažnoji kliūtis, kodėl žmonės pamažu ir palaipsniui praranda tikėjimą. Kad žmogiškasis ribotumas netaptų neperlipama siena, žmogus turi kasdien stengtis išlaikyti deramą medžiagos ir dvasios pusiausvyrą, tiek savo gyvenimu, tiek savo tikėjimu pripažindamas dvasios primatą ir nemirtingumą.

Žmogiškasis ribotumas mus pririša prie žemės medžiagos grandinėmis. Žinoma, mes negalime užmiršti, kad medžiaga mums, žmonėms, žemėje yra dvasios veiklumo ir pasireiškimo besąlyginė bazė. Bet mes taip pat negalime pamiršti, kad dvasia turi medžiagai duoti formą ir turinį. Įstatymas negali išsiversti be raidės, bet dvasia įstatymui turi duoti tikrąją interpretaciją. Vien tik raidė įstatymą iškreipia. Žmogiškasis ribotumas siekia tiek medžiagą, tiek dvasią, bet

Vertėjo pastaba. *Tikime Dievą, bet kiek maža apie jį žinome, kaip dažnai mes jo nesuprantame. Pakliuvo man į rankas vienuolio kapucino knygutė apie Dievą. Man padarė didelį išpūdį jo pokalbiai su Dievu. Manau, kad ne vienam "Laiškų lietuviams" skaitytojų tas pokalbis su Dievu gali atverti naują Dievo slėpiningumo supratimą ir parodyti, kaip galima su Kūrėju Viešpačiu draugiškai šnekučiuotis.*

Kun. Jonas

Bijau net kalbėtis su Tavim, Viešpatie! Kas gi Tu esi? Jau ankstyvoje jaunystėje tiek daug man apie Tave pripasakota, kad buvai Tu man toks artimas, kaip bet kuris žaidimų draugas, esąs kažkur, man palankus ir geras. Jaunoje savo sieloje turėjau Tavo paveikslą ir maniau pažįstas Tave. O dabar man viskas sutrupėjo, ką žinojau apie Tave.

O, Viešpatie, Tu žinai — niekad neabejojau, kad Tu esi. Bet aš nebesu vaikas, įsivaizduojantis taip pažįstas Tavo esmę, kad galėčiau taip apie Tave kalbėti, kaip kalbama apie savo gerą pažįstamą. O galgi buvo taip, kad aš, vaikas, daugiau žinojau apie Tave, negu dabar žinau? Bet kažkas įspėja mane nemanyti, jog mes Tave pažįstam. Tai

šv. Augustinas: "Si comprehensibilis, non est Deus — Jei suprantamas, tai ne Dievas". Dabar jaučiu, koks Tu man tolimas. Neturiu jokios savokos nei kategorijos Tave apimti ir išsakyti. Gal tik neišmintingas žmogus mano galys Tave suvokti, kai visa mano religija ir maldos sako, jog tik Tu mane perpranti. Mūrai ir vandenynai skiria mane nuo Tavęs, kurių aš negaliu peršokti. Šaukiu per juos, tikėdamasis, kad už jų yra mano šauksmo besiklausanti Ausis ir kad tas Besiklausantis — tai Tu, didysis Dieve.

O vis dėlto dabar, Viešpatie, noriu pasišnekučiuoti su Tavimi. Ne dėl to, kad galėčiau pasakyti Tau, ko Tu nežinotum; tartum Tu man turėtum ką nors pasakyti, kai aš su Tavim kalbuosi. Ir vis dėlto tikiu, kad Tu manęs klausaisi.

Noriu pasikalbėti su Tavimi ne tik apie savo menkystę ir skurdą. Pradėjęs apie tai kalbėti, galo nepriečiau. O mano skurdas Tau pakankamai žinomas. Už mane geriau tai žinai, ir nė kiek nesistebėčiau, jei užsikimštum ausis nuo visos žmonijos vaitojimo.

Noriu kalbėti su Tavimi apie Tave patį. Bet štai ir vėl paspringsta žodis gerklėje. Kaip turiu su Tavimi kalbėti, Tavęs visai nepažindamas, kai esu tik žmogelis, kurio

žmogus mažiau ši ribotumą jaučia, kai jo dvasia nuolat gyvena Dieve.

Todėl žmogus išmintingai elgsis, jei, susidurdamas su antgamtinė tiesa ir idealu kasdieniniame gyvenime, bandys atskirti žmogiškąjį elementą nuo dieviškojo. Tai nėra lengvas uždavinys. Bet tai ir būtinybė, nes žmogiškasis elementas mus lydi visą gyvenimą, ir mes negalime jo apeiti.

Antra vertus, žmogus turi budėti, kad žmogiškasis elementas — nuolatinėje žmogiškojo ribotumo įtakoje — nenustotų dvasinio veržlumo ir neatsisakytų nuolatinių pastangų pasiekti antgamtinį idealą. Žmogaus dvasiai, pririštai prie medžiagos, reikia antgamtinės pagalbos, kad ji sugebėtų duoti

medžiagai turinį ir formą. Mat antgamtinis idealas ir antgamtinė tiesa be antgamtinės pagalbos yra nepasiekiami, kaip pats dangus. Žmogus gali prarasti tikėjimą ir, atrodo, jį praranda, kai jis kelyje į antgamtinę tiesą ir idealą pasitenkina žmogiškuoju elementu, arba atsisakydamas, arba neprašydamas antgamtinės pagalbos. Žmogus niekada neturėtų užmiršti dvilypės savo prigimties sąrangos ir antgamtinės paskirties. Jis tai užmiršta, kai žmogiškajam elementui atiduoda pagrindinį vaidmenį, o tai reiškia ne ką kitą, kaip liūdną tikėjimo praradimo procesą. Procesas gali tęstis ilgesnį laiką, bet jo finalas paprastai būna tas pats: antgamtinio tikėjimo mirtis.

jokie lėktuvai dar nepasiekė Tavo krantų, joks mano aparatas dar Tavęs neįregistravo. Neva paleidžiu svambalą Tavęs link, ir jis atsiduria kažkokioje tuštumoje. Net ir Šv. Raštas įspėja: "Dievo niekas neregėjo". Paulius panašiai sako: "Dievas gyvena neprieinamoje šviesoje". Jaučiu, Viešpatie, jog ne atsitiktinai Tu prabilai į Mozę iš tamsaus debesies (Iš 19,9), kad ir Saliamonui pasisakei norįs gyventi tamsoje (Kron 6,1).

Pats savyje esi šviesa, ir dar kokia! Bet esi ir tamsa, nes Tavo šviesa apakina man akis, ir man atrodo, kad, į Tave žiūrėdamas, regiu tik tamsybes. Tai kaip turiu kalbėti apie Tave, apie Tavo didybę ir grožį, Tavo galybę ir pilnybę, apie Tavo paslaptis ir mįsles, kai joks žmogus dar niekad Tavęs neregėjo? Tie, kurie mano regėję Tave, regėjo tik Tavo šešėlį, Tavo pėdsakus. Net ir Mozė, išdrįsęs norėti Tave pamatyti, matė tik Tavo kontūrus, o gal nė jų nematė, nes esi be mūsiško pavidalo, beribis. . . Kaip turiu kalbėti su Tavimi, kaip įsibrauti į Tavąją šviesą?

Kaip galiu iš Tavęs reikalauti man pasiteisint, ar kad nusimestum savo nepermotą šydą? Kaip galime mes, žmonės, kalbėti apie Tave, kai jokia žmogaus kalba neturi Tave išsakančių sąvokų? Gali sukrauti tūkstančius vardu, bet visa tai bus tik meilika-vimasis, kuriuo norėtume Tau prisigerinti arba Tave pergudrauti, įkalbėti, kad išduotum mums savo paslaptis. O jei Tu vis tiek nesiduotum perkalbamas, tai visi tie tūkstančiai vardu, kuriais bandėme išsakyti Tavo esmę, litkų tik tušti žodžiai, gudravimai, tik nepajėgus vaiko žaidimas.

O vis dėlto Tu mane pasitinki. Prabyli į mane. Siunti į mano pasaulį savo pranašus. Siunti net savo Sūnų, papasakoti man apie Tave! Viešpatie, tai yra toks be galo didis dalykas, kad aš neįstengiu net įvertinti. Tačiau jau dabar šiek tiek žinau apie Tave. Dabar turiu išeities tašką savo pastangoms šiek tiek nujausti laimės kupiną dangaus reginį.

Viešpatie, Tu žinai, kad ir be Tavo apsi-reiškimo mano protas gali žinoti, jog Tu esi. Tačiau kokia nauda žinoti, jog esi, jei

niekio nežinočiau apie Tavo esmę, apie Tavo gerumą, jei neprivalėčiau Tau tarti: "Tėve mūsų. . ." Kokiose dykumose mūsų protas Tavęs ieškotų, jei nebūtų atėjęs Tavo Sūnus ir tapęs mums kelias į Tave? Jo dėka mes ši tą žinome apie Tave. Ačiū Tau, kad manęs pasigailėjai net anksčiau, negu aš atsiradau, kad nutiesei man kelią pirmiau, negu kūrei mane motinos kūne.

O tačiau ir dabar ar jau taip labai pasikeitė mano padėtis, kai Tavo Sūnus man tiek daug papasakojo apie Tave? Ar Tu man nebesi tamsus ir mįslingas? Kiekgi dabar nujaučiu, kad Tu esi? Ar aš iš viso suprantu Tavo Sūnaus man pasakytus žodžius? Ar tie Jo žodžiai ir apreiškimai tik nesustiprino Tave supančios tamsos, ar nepadidino Tavo mįslingumo?

Taip atsitiko, Viešpatie, ir vis tiek kaip tik tai mane labiau priartino prie Tavęs. Kai dabar žinau nesuprantas Tavęs ir nebe-manau, kad esu Tave geriau suprantantis už tuos, kurie kalba apie Tave, tartum Tu būtum lygus su jais.

Žinoti, kad Tu esi nesuprantamas, yra visų giliausias tavęs pažinimas. Be audringų debesų ir paslapčių, be tamsų ir stebuklų nesuprantamas Dievas būtų tiktai pakaitalas, tik mūsų pačių išrastas Dievas. Jeigu žmogus Jį suprastų, tai Jis būtų žmogiškas, gal antžmogis, bet ne tas neišsakomas galybių Dievas, kurs yra viso mūsų žinojimo, visų mūsų norų, troškimų, mūsų maldų ir kentėjimų, mūsų pasaulių ir tikrovių Dievas.

Viešpatie, Tu turi būti tamsus ir nesuprantamas, jei Tu esi tikras Dievas. Tu turi būti neįtikimai didis ir galingas, jei mes turim tikėt Tave. Viešpatie, ačiū, kad toks ir esi.

Kas gi yra visos tau mūsų prikerčiamos sąvokos, kuriomis norime Tave "išmatuoti"? Kas tos dogmos, mums labai reikalingos, kad nepaklystume? Bet ir jos negali Tavęs suimti. Tų dogmų turiniui suprasti esu toks pat bejėgis, kaip ir Tave patį suprasti. Nesuprantu jų giliausios minties. Aš jas kartoju, studijuojau, tikiu, tvirtai jų laikausi, esu pasiryžęs mirti už kiekvieną jų raidę, jeigu reikėtų. Bet jų suprasti neįstengiu taip, kaip

suprantu matematikos dėsnius. Dogmų tvirtai laikaisi tik todėl, kad galų gale tai yra Tavo žodžiai.

Kartais pagalvoju, kad aklas daugiau žino apie šviesą ir visą pasaulio spalvų margumą, negu mes žinome apie Tavo giliausiąją esmę. Pasakoju aklam apie saulę, didelę, šviečiančią dangaus aukštybėse, spinduliuojančią į visas puses ir nesuskaitomais pavidalais žaidžiančią vandenynų bangose; pasakoju apie pavasario pievų, miškų ir sodžių žalumą, apie raudonų, purpurinių ir visokiausių kitų spalvų prabangią simfoniją, kurioje vakare saulė nuskęsta ir iš kurios rytą vėl iškyla; pasakoju apie akinantį sniego ir ledynų baltumą, apie dangaus mėlynę; bandau jam nupiešti, kas yra raudona, mėlyna ir žalia, pasakoju apie tūkstančius spalvų ir atspalvių gradacijų. . . Jis gal ir įstengtų pakartoti mano žodžius, bet jis nieko nesuprastų, nes niekad nėra regėjęs spalvos. Viskas, ką jam sakiau, liktų tušti žodžiai, kuriuos kartotų, nieko nesuprasdamas, nieko neįsivaizduodamas. Jis visiškai nesuprastų saulės grožio, pavasariškos dienos kerų, nokstančio rudens pritvinkusių spalvų sodrumo stebuklo. Ir kažkuris Tavo šventasis man pasakoja apie Tave: "Dievas yra geras, ištikimas, didis, galingas, begalinis, amžinas. . ." Aš galėčiau pakartoti visus jo žodžius, bet jeigu manyčiau, kad juos suprantu, kad žinau, ką jie išsako, kad man aišku, kaip Jis yra geras, didis, begalinis ir amžinas, tai labai klyščiau. Tu būtum ne tas, kokį manyčiau suprantas. Daugių daugiau siai tai būtų mano susidaryta Tavęs idėja. Ką iš tiesų reiškia, koks visa to turtingumas, kokia laimė, kokį laimingumą tai išsako — bijau, kad tiek pat tesuprantu, kiek aklaasis spalvas, o pagaliau gal net dar mažiau. . .

Mano pažinimas prasideda tuo, ką man pristato juslių organai, kad pajuntu (pamatau, išgirstu, suuodžiu, apčiuopiu) daiktus. Net ir gryniausios abstrakčios sąvokos negali paneigti savo juslinės kilmės. Prie mano pažinimo vis laikosi prisisiurbusi mano į gimtoji silpnybė, nors kažkaip stengčiausi jos atsikratyti. Tai kaip aš galiu, Viešpatie, Tave suprasti, kai Tu neturi nieko bendra su

jusliniais daiktais, kai Tu esi Begalinis, Amžinas ir Būtinasis (negalįs nebūti)? Tu esi visiškai kitoks, negu visa kita, kas ne Tu. Apie Tave kalbėti galiu tik metaforomis, palyginimais, visa pažįstu tik panašumais.

Viešpatie, žinau, kad esi šio pasaulio Kūrėjas. Jame yra Tavo pėdsakai, Tavo paveikslas ir panašumas, bet niekad, o niekad man nesiseka iš tų Tavo pėdsakų atkurti Tavo tikrąjį veidą, nes ir tie panašumai nugrimzta didžiausiuose nepanašumuose.

Kas tie pasauliai ir žvaigždynai ties Tavimi? Tu juos pradėjai ir esi jų galutinis tikslas. Be abejo, Tavo tiltai eina iš Tavo kūrinių į Tave, o kai aš juos peržingsniuojau, kai pajuntu tvirtą gruntą po kojomis, žinau, kad Tu esi. Bet staiga pasijuntu neturįs akių žiūrėti į Tave. O jeigu tokias akis ir turėčiau, Tavo šviesa tiek jas akintų, kad tektų noromis nenoromis užsimerkti, Tavęs nepamačius.

Taip, yra žmonių, kuriuos mes vadiname teologais, t.y. Dievo mokslininkais. Viešpatie, koks tai įžūlumas toks pavadinimas! Ką jie žino apie Tave? Jei kas turėtų tikėti, kad jie suprato Dievą, kad Jį permatė, kad įžvelgė į Tavo giliausiąją esmę ir tartum pagavo savo galvosenos tinklais, jie man atrodytų, kaip tie Vokietijos miesto Schildbuergeriai — piliečiai, kurie tinklais ir maišais bėgo saulę pagauti ir uždaryti savo miesto rotušės rūsyje, kad galėtų, kada norės, leisti jai šviesti ir šildyti. Niekas negali pagauti Tavęs, Viešpatie, savo galvosenos ir sąvokų maišais bei tinklais, niekas negali uždaryti Tavęs savo proto skryniose ir, prie jų atsisojęs, didžiūotis, kad Dievą pasigavo ir suprato. Tikri teologai taip ir nedaro, nesigiria. Jie yra nusižeminę pripažinti, jog Tu esi visai kitoks, nepaimamas, nepagrindžiamas. Jie vis pabrėžia, kad mūsų apie Tave susikuriamas vaizdas ir susidaromos sąvokos yra netikslios, nepakankamos, tik panašios ir nepanašios; kad Tu esi neprieinamoje šviesoje gyvenantis. Tad ką tie Dievo mokslo vyrai gali man pasakyti apie Tave? Jie gali papasakoti, ką tas ar kitas vyras apie Tave sakė, rašė. Jie gali susisteminti, tvarkingai surikiuoti Tavo Sūnaus pamokymus,

apreiškimus, gali juos sudėstyti į skyrius ir paragrafus, net eilutes sužymėti skaičiais; jie gali apie Tave kalbėti valandų valandas. Jiems žinomi šimtai kelių įrodyti, kad Tu esi. Aha, žinau, kokie dėkingi už tai mes turime jiems būti, nes nėra už tai reikalingesnės mokslo šakos, bet teologai negali iš Tavęs išplėsti giliausios Tavo gyvenimo, Tavo būties paslapties. Jų įsivaizdavime tikrosios Tavo didybės ir grožio yra nė kiek ne daugiau, kaip tos močiutės bažnyčios kamputyje, išsitraukusios rožančių ir pradedančios: "Tikiu Dievą Tėvą, visagalį dangaus ir žemės kūrėją..." O gal ta močiutė pagaliau net daugiau žino už teologus?

Nepaisant visa to, ką iki šiol sakiau, aš turiu su Tavimi kalbėtis apie Tave. Kitaip negaliu, Viešpatie! Tūkstančiai mokyklose man kemšamų dalykų nenumalšina mano alkio. Jie nieko man nepasako apie Tave. Nešiojuosi savyje neapsakomą Tavęs ilgesį. Aš turiu skverbti į Tave, aš turiu dėl Tavęs kamuotis ir nenurimti vietoje, kaip kompas magnetinė adatėlė nerimsta, bet vis sukasi, skverbiasi į savo polių, nors tas polius nėra per žingsnelį prie jos neprisiartina, vis lieka toks pat jai tolimas.

Bet ar Tu neprieini arčiau prie manęs, kai Tavęs ieškau, kaip magnetas ieško poliaus? Mano ieškojimas nesumažina nuotolio, bet Tavo malonė, Viešpatie, Tavo palankumas gali nutiesti tiltą, gali praskleisti šydą. Tu neliksi kurčias mano maldoms ir neįautrus mano pastangoms.

Pamokyk mane, Viešpatie, visada eiti pas Tave, nuolankiai pasiteiraujant ir suprantant, kad tiek galėsiu pamatyti Tavo didybės, kiek Tu panorėsi leisti Tave pamatyti. Niekad negaliu išdidžiai reikalauti tiesos apie Tave. Žinau, kad nesu Tavęs tardytojas, kurs eitų pas Tave, kaip pas įtartinę įskustąjį reikalauti pasiaiškinti. Žinau, kad Dievo pažinimo prielaidos yra visai kitos, negu visų kitų mokslo šakų. Savo paslapčių Tu neatskleidi jokiems mikroskopams nei teleskopams, bet atveri nuolankiai besimeldžiantiems ir besibeldžiantiems. Niekad nerandu Tavęs, kaip kritikas, be jokių neva prielaidų tyrinėtojas, o visada kaip pra-

šas ir besimeldžias žmogelis. Man leidžiama nuolankiai prašyti, ir turiu Tau dėkoti, kai man leidžiama pamatyti nors tik Tavo šešėlį.

Viešpatie, leisk man Tave pažinti!

~ ~ ~

Dogmas galima palyginti su šviesa ir tamsą drauge turinčiu daiktu, kuriame šviesa niekada neperšviečia tamsos, ir tamsa niekada neužgožia šviesos. Katalikų dogmos visada yra šviesios ir visada lieka tamsios. Nušviesdamos kūrinių, jos pačios pasilieka tamsios. Dogmos viską nušviečia, o jų niekas negali nušviesti. Jos viską persunkia, bet pačios lieka nepersunkiamos. Dogmos atrodo beprasmiškos, bet jas atmesti yra dar labiau beprasmiška. Dogmas priimančiam dingsta visa tamsa, išskyrus pačios dogmos tamsumą. O tam, kas dogmas atmeta, ir diena virsta naktimi, ir sustingusi be šviesos akis visur spokso į tamsą.

POKALBIS

*Kasdien aš Tau kalbu.
Kad būtų pokalbis,
Kalbėkime abu.
Kai atsakai tylos kalba,
Sunku suprast jos mintį.
Ištark tik vieną gyvą žodį —
Lengviau man bus numirti.*

GANA

*Gana jau tų dejonų:
“O tempora, o mores!”
Visi į meilės žygį
Mažos planetos žmonės!*

ANGELŲ SPARNAI

*Kai kryžius tave slegia,
Kažkas į dangų kelia.
Brolau, tai angelai,
Tai jų balti sparnai.*

DALIA

*Kokia liūdna žmogaus dalia
Matyt kančioj pasauly,
Tačiau sutraukti jos grandines
Nei jo valia, nei jo galia.*

ŠALNA

*Ateis šalna ir tyliai pasakys
Ir tau, vėlai pražydusi gėlele,
Ir man, bebaigiančiam žemės kelius:
“Užmikite, užmerkite akis”.*

AMŽINAI JAUNAS

*Tu visados žydėjai
Ir amžinai žydėsi,
O mes mirties pavėsy
Težydime trumpą laiką —
Tos laiko upės
Mums niekas nesulaiko.*

LIETUVIŠKI ŠVENČIŲ PAPROČIAI

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Pusiaugavėnis. Gavėnia ateina ir praeina. Daugelis dabar beveik ir nepastebi pasikeitimo savo kasdienybėje. Tiesa, Užgavėnės ir Pelenų diena truputį išsiskiria iš kitų švenčių, bet ir jų įspūdis netrunka nubluoti. Maldos, pasninkai ir kitokie žmogiškosios prigimties pastūmėjimai į šventesnę nuotaiką dabar daugiausia paliekami individualiam apsisprendimui. Gavėnios — atgailos, pasninko ir maldos — nuotakai modernus žmogus pasiduoda tik tada, kai visa tai nesudaro jam nepatogumo. Todėl ir į pusiaugavėnį beveik nekreipiama dėmesio, nebent prisimenant, kad Velykos ir pavasaris priartėjo dvidešimčia dienų.

Tačiau dar nelabai tolimoje praeityje (lengvai tebeprisimenamoje mūsų vyresniosios kartos) pusiaugavėnio buvo laukiama, ir jis tylomis neprasprukdavo pro šalį. Tai nebuvo kokia bažnytinė ar tradicinė šventė, o tik proga pasidžiaugti, kad griežto gavėnios pasninko ir rimties pusiaukelė pagaliau pasiektą.

Kai kuriose Lietuvos vietovėse net būdavo linksmai patriukšmaujama. Jaunimas susirinkdavo pusiaugavėnio švęsti į didesnę sodybą, nors pasilinksminimas apsieidavo be muzikos, šokių, dainavimo ir vaišių. Jauni pasisupdavo sūpynėse, žaisdavo įvairius liaudies žaidimus (net palydimus atitinkamomis dainelėmis), o paskui vėl išsiskirstydavo laukti Velykų.

Buvo sakoma, kad pusiaugavėnio vidurdienį galima valgyti mėsą, tik reikėjo atlikti nustatytas sąlygas, būtent: atsinešti iš girios žalių malkų, užkurti jomis ugnį, pagauti gaidį, papjauti, nupešti, išvirti ir suvalgyti. Visa tai reikėjo atlikti per vieną valandą — tarp 12 ir 1!

Su pusiaugavėnio papročiais taip pat rišama daug burtų: daugiausia nulemiančių, koks bus likęs gavėnios laikas ir po to pavasaris. Pvz.: reikia paimti silkę ir, padėjus per vidurį ant piršto, žiūrėti, kuri pusė nulinks — jei galva, tai bus sunkus pavasaris,

jei uodega — sunkus ruduo. Taip pat silkę pakabinama ant siūlo, užrišto per jos vidurį, ir pasveriami: jeigu galva atsveria uodegą, tai pirmoji gavėnios pusė buvo sunkesnė už likusiąją.

Seni žmonės tvirtindavo, kad gavėnioje yra nuodėmė žiūrėti į veidrodį. Jeigu jau reikia pasižiūrėti, tai geriau į ramų vandenį, kuriame taip pat atsispindi veidas.

Šv. Kazimieras. Kai kuriuos šventuosius liaudis priėmė į savo tarpą, kaip saviškius, į juos dažnai kreipėsi maldose ir jautė jiems ne tik pagarbą, bet ir meilę. Vienas tokių "savų" šventųjų yra šv. Kazimieras, net Kaziuku retkarčiais pavadinamas. Todėl kovo ketvirtoji — šv. Kazimiero šventė — buvo švenčiama išskilmingiau. Daugelyje vietovių po pamaldų vykdavo mugės. Buvo mada iš mugės vaikams ir kitiems, namie pasilikušiams, parnešti "muginukų" — t.y. lauktuvių. Jauni vyrai savo merginoms pirkdavo "širdelę" — širdies pavidalo medauninką arba pyragaitį. Kai kuriose Lietuvos vietovėse (ypač Vilniaus krašte) tose Kaziuko mugėse pardavinėdavo puošnias verbas, kurias žmonės įsigydavo, kad galėtų pasididžiuoti savo verba Verbų sekmadienį. Išeivijoje Kaziuko mugių tradiciją atgaivinę mūsų skautai.

Verbų sekmadienis. Šiais metais Verbų sekmadienis pasitaiko kovo mėnesį, nes Velykos labai ankstyvos. Vienas Verbų sekmadienio paprotys, paplitęs visoje Lietuvoje, yra plakimas arba mušimas kadugio šakele verba. Plakimas žalia verbos šakele atliepia pagoniškojo tikėjimo žalio medžio magiją. Plakant žaliuojančia šakele, plakamajam suteikiama sveikatos, augimo jėga, apsaugoma nuo ligų ir t.t. Manoma, kad senovėje verbų šakele plakamasis žadėdavo ir vėliau duodavo plakėjui dovaną, dėkodamas už plakimą, nes tai reiškė sveikatos, laimės ir gausių asmeniškų gėrybių linkėjimą. Dabar plakamas verba žada plakėjui margutį, kad nustotų mušti.

Kas anksčiau Verbų sekmadienį atsikelia, verba plaka miegančius, sakydamas: "Verba plaka, ne aš plaku, ar žadi velykaitį (margutį)?" Tol miegalis plakamas, kol prižada duoti margutį. Už mušimą negalima pykti, nors kadugio-verbos šakelė ir aštri. Verbų sekmadienį kiekvienas šeimos narys turi būti plaktas verba, kad visus metus sveikas būtų. Jeigu jauni išplaka jaunus, tai bus gražūs; jeigu senas išplaka seną — bus laimingi. Grįžę iš bažnyčios su pašventinta verba kerta jo bažnyčioje nebuvusiems per galvą ir sako: "Liga lauk, sveikata į vidų!" Taip pat šventinta verba muša vaikus, kad geriau augtų ir kad visus metus būtų paklusnūs tėvams.

Verbas žmonės pasiruošdavo iš anksto ir nešdavosi į bažnyčią Verbų sekmadienį. Į verbų puokštę dėdavo kadugius, išsprogusias karklo šakutes su "katiniukais" ir kitus žieminius žalumynus. Kai rinkdavosi verbai karklo šakeles, taikydavo, kad būtų daugiau "katinėlių" (pumpurų). Kiek bus pumpurų, tiek metų dar liko gyventi. Jauni vyrai, eidami į bažnyčią, prisisegdavo verbų šakeles prie atlapų, o merginos įsidėdavo į malda knyges. Be verbos nueiti į bažnyčią būtų buvusi gėda. Buvo sakoma, kad be verbos atėjusiam velnias uodegą pakiša palaikyti.

Parsineštos šventintos verbos buvo sukašiojamos pastogėse, kad saugotų nuo audrų ir piktųjų dvasių; jomis pavasari smilkydavo išgenamus gyvulius, parūkydavo (ypač kadugio spygliukais) ligonio kambary, pasmilkydavo trobesius, audrai ateinant, kad perkūnas neįtrenktų.

Iš Verbų sekmadienio oro spėjamas visų metų oras. Pvz.: jei per Verbas sninga, visi metų sekmadieniai bus lietingi; jeigu Verbų sekmadienį šilta, Velykos ir pavasaris bus šilti; jeigu Verbose giedra, vagims nesiseks tais metais vogti ir t.t.

■ Čilėje buvo areštuotas Čikagos kunigas Dennis O'Mara už dalinimą kalėdinių kortelių su įrašu: "Už Kalėdas be Erodo, už Naujus Metus be tortūrų". Drauge buvo areštuotas kun. L. Holloham, čilietė seselė ir du pasauliečiai. Po ketverto dienų kun. O'Mara buvo išleistas.

MEILĖ — TOBULUMO RYŠYS

CHIARA LUBICH

"Bet visų pirma turėkite meilę, kuri yra tobulumo ryšys (Kol 3,14).

Tai žodis, kuris turi didžiausią ir pagrindinę reikšmę mūsų gyvenimo formavimui ir krikščionybės liudijimui.

Apaštalas Paulius savo laiške kolosiečiams, ilgesnėje ištraukoje, tą žodį pabrėžia. Jis ragina juos, atsižadėjęs senų nuodėmingų įpročių ir atsinaujinus Kristuje, apsilvilti nuoširdžiu gailestingumu, gerumu, nuolankumu ir kantrumu, pakenčiant vieni kitus ir vienas kitam atleidžiant. Tą raginimą jis kaip tik tuo žodžiu ir užbaigia: "Bet visų pirma turėkite meilę, kuri yra tobulumo ryšys".

Šv. Paulius savo mėgstamu įvaizdžiu ragina tikinčiuosius apsilvilti minėtomis dorybėmis, lyg nauju drabužiu, kurį meilės dorybė atbaigia, apsiausdama jas visas kaip apsiaustu.

Jam meilės dorybė taipgi yra tartum juosta, kuri, sujuosdama drabužius, laiko juos darnioje tvarkoje. Tai dorybė, kuri krikščioni atbaigia. Ji tobulai jungia visas dorybes, jas išryškindama ir taip vienydama krikščionių bendruomenės narius geriausiu būdu.

Krikštu, nėra abejonės, krikščionys apsilvelka Kristumi ir, kartu su juo, apsilvelka meile su visomis dorybėmis. Krikštu jie gauna meilę, lyg sėklą, iš kurios dorybė turi išaugti ir subręsti. Apaštalas ragina tą dorybę ugdyti ir ją vilkėti matomu būdu, išvengiant pavojaus pasilikti ir tūnoti gerų intencijų ir iliuzijų lygyje.

Mes žinome, kad gerumas, romumas, gailestingumas ir kitos apaštalo minėtos dorybės iš esmės yra panašios į meilę. O jis vis tik primena: "Bet visų pirma turėkite meilę". Iš tikrųjų, nors mes ir žinome, kad tos dorybės yra tik skirtingi meilės aspektai, jis nori pabrėžti meilės esmę jos šaknyse, iš kurių vystosi jos įvairumas dorybėse.

Jėzus parodė meilę, sakydamas: "Kad jūs vienas kitą mylėtumėte, kaip aš jus my-

lėjau" (Jn 13,34). Tai reiškia, kad turime mylėti artimą tokia širdimi kaip Jėzus, pasirošę ir gyvastį atiduoti. Tokia meile turime tarnauti artimui, būdami su juo "viena", kaip Jėzus buvo "viena" su mumis. Taip mylėdami, galėsime užmiršti save ir mirti savo egoizmui. Tada visos kitos dorybės mumyse augs ir tvirtės.

Šv. Pauliaus žodžiai kviečia mus pasitikrinti, ar grindžiame savo gyvenimą meilės motyvais ir kaip noriai esame pasirošę mirti sau, stengdamiesi vis tobuliau mylėti artimą. Tačiau mes žinome, kad, norint tai pasiekti, reikia nemažų pastangų; reikia išvermės ir ypač didelės kantrybės su savimi.

Mes visad turėsime daug progų toje meilėje lavintis ir joje augti. Tos progos mus aplankys šeimoje, bendruomenėje, mokykloje ir darbe. Jos mokys mus pamilti kryžių, kuris padės mums būti jautresniems, galintiems geriau klausyti ir suprasti kitų problemas ir rūpesčius. Kryžiaus meilė padės mums dalintis kitų džiaugsmiais ir kentėjimais; padės apgalėti pasitaikančius skirtumus ir, kai kas blogai su mumis elgsis, nepasiduoti išsivildimui, išdidumui, pavydai, varžyboms. Kryžius padės nugalėti tą bjaurų palinkimą teisti ir kritikuoti. Jis išves mus iš egoizmo izoliacijos ir padės noriai teikti pagalbą reikalingiems ir vienišiesiems; padės visur nešti vienybę, kurios meldė Jėzus.

Argi ne to ilgisi kiekvieno tikro krikščionio širdis?

Iš anglų kalbos išvertė

Kostas Paulius

■ Šiaurinės Italijos Pavijos miesto burmistras kreipėsi į Vilniaus miesto galvą, prašydamas padaryti viską, kas galima, kad popiežius Jonas Paulius II galėtų aplankyti Vilnių. Pavija ir Vilnius yra du susibroliaavę miestai.

■ Tarptautinė komisija, kontroliuojanti, kaip vykdomi Helsinkio susitarimai, paskelbė, kad nuo karinės padėties įvedimo Lenkijoje prieš trejus metus, paslaptinėmis aplinkybėmis buvo nužudyti net 55 žmonės, beveik visi priklausę solidarumo darbininkijos sąjūdžiui.

■ Kun. Sigitas Tamkevičius kalinamas lagery, kurio adresas: Permskaja oblast, Čuzovskij rajon, pošta Polovinka, uždėdamas VS 389/37.

ISPŪDŽIAI IŠ EKSURSijos I AUSTRALIJA

RAMUNĖ KUBILIŪTĖ

"Laiškų lietuviams" suorganizuotoje ekskursijoje aplankėme Australiją, Naująją Zelandiją ir Havajų salas. Išskridome 1984 m. gruodžio mėn. 15 d., o grįžome 1985 m. sausio mėn. 7 d. Dalyvių skaičius buvo nedidelis — tik trylika asmenų, daugiausia iš Čikagos, bet buvo ir iš Niujorko, Toronto, Hamiltono. Grupės vadovas buvo čikagietis A. Meilus. Jis mus nuoširdžiai globojo.

Ekskursijoje susipažinome su naujais žmonėmis, apkeliavome dalį pasaulio, Australijoje susitikome su senais pažįstamais ir pagyvenome lyg kokiame sapne, iš kurio atsibudome, grįžę namo.

KELIONĖ I NAUJĄJĄ ZELANDIJĄ

Gera susipažinome su San Francisco ir Honolulu aerouostais, nes juose teko išsėdėti po porą valandų. Deja, nebuvo galima iš jų išsprukti, nes vienur lijo, o kitur buvo naktis. Buvo įdomu matyti daug keleivių, vykstančių į įvairius pasaulio kraštus. Aero-uostuose ir lėktuvuose teko trumpai pasikalbėti su vienu kitu, kalbančiu angliškai, ir patirti apie jų kelionių planus ir tikslus. Štai, pvz., geologijos studentai skrenda į N. Zelandiją susipažinti su to krašto topografija, štai tėvas veža sūnų į Australiją, kad susipažintų su nauju kraštu ir jo žmonėmis ir t.t.

Kažkur pakeliui tarp Honolulu ir Naujosios Zelandijos praradome pradžio 16 dieną. Didžiausio N. Zelandijos miesto Auckland aerouoste mus pasitiko gidas ir autobuso vairuotojas. Autobusas, kuriame apkeliavome šiaurinę N. Zelandijos salą, trylikai žmonių, žinoma, buvo per didelis. Pakeliui iš aerouosto į viešbutį sustojome iš Edens kalno apžiūrėti Auckland miesto vaizdo. N. Zelandija, kiek jos teko matyti šiaurinėje saloje, yra gražus, žalias, švarus kraštas. Kai kurie vulkaninės kilmės kalnai atsirado tik 19-tame amžiuje.

Mūsų viešbutis buvo netoli Auckland

universiteto, per kurio parką buvo galima eiti į miestą. Pirmąjį vakarą turbūt visi ekskursantai nuėjo apžiūrėti miesto, ypač Queen gatvėje esančių krautuvų. Tačiau po poros valandų visi pajuto nuovargį, tad ėjo anksti gulti. Išsimiegoję, pilnos dienos nepraleidę Aucklande, važiuojame į Rotorua. Pakeliui sustojome Te Awamutu vietovėje apžiūrėti gražaus rožių daržo. Stebėjomės, kaip mūsų didelis autobusas tilpo ir dar paliko vietos pravažiuojantiems automobiliams siauruose keliukuose. Dar sustojome Waitomo Caves, kur matėme daug nuostabių dalykų. Įėję į urvus, užtraukėme lietuvišką dainelę ir supratome, kodėl ten Vienos berniukų choras buvo taip gražiai girdimas. Tuose urvuose buvo pilna Šv. Jono vabaliukų, kurie žiba, pritraukdami maistui kitus vabaliukus. Sako, kad tie žibantieji vabaliukai išgyvena tik devynis mėnesius. Nenorėdami per daug tų vabaliukų trukdyti, išplaukėme laiveliais, panašiai kaip pirmieji urvų atradėjai.

Rotorua vietovėje išbuvome pusantros dienos. Rotorua — tai N. Zelandijos gyventojų maori pagrindinė gyvenvietė, jų centras. Apsistojome gražiamie viešbutyje prie pat maori kaimo. Čia patyrėme visokių įdomybių ir nuotykių. Valgėme tradicinę maori vakarienę "hangi". Turėjome progos paragauti "kumara" (saldi bulvė), avienos, išvirtos garuojančiame natūraliame tvenkinyje, gėrėme "kiwi" vaisių vyno. Čia gyvendami, kasdien rasdavome savo kambariuose "kiwi" vaisių. Šis vaisius kadaise buvo atgabentas iš Kinijos.

Valgydami "hangi", gėrėjomės tradiciniais maori šokiais ir muzika. Jų vyrai šoko ir vaidino pasiruošimą karui "haka" (tai liežuvio iškišimas, norint išgąsdinti priešą. Žr. nuotrauką). Moterys šoko su "poi", tai yra lyg kokie sviedinukai ant virvelių, kuriuos sukančios, vaizduojamas paukščių skridimas.

Vieną vidurnaktį viešbutyje buvome prižadinti gaisro signalo. Vieni išbėgo iš viešbučio su naktiniais marškiniais, kiti spėjo apsirengti ir net atsinešti savo lagaminus. Gaisro nebuvo, tik truputiuką pasijuokėm iš japonų turistų, kurie norėjo viską nufil-

muoti ir nufotografuoti. Labai atsidėję jie fotografavo ungniagesių sunkvežimį.

Rotorua yra maori gyventojų centras. Maori tai yra senieji N. Zelandijos gyventojai. Dabar jie sudaro maždaug dešimt procentų visų N. Zelandijos gyventojų. Šiuo metu jie yra labai susidomėję savo kultūra ir kalba. Matėme, kaip jie moka gražiai išdrožinėti ir išdažyti savo pastatų pagražinimus. Mūsų gidas Carl (tai tikrai ne maoriškas vardas) aprodinėjo centrą, kunkuliuojančius purvo tvenkinius ir geizerius, primenančius Amerikos Yellowstone parką. Pamatėme, kur pagal savo tradicijas dar ir dabar jie verdasi savo maistą, įleidami į tuos karšto vandens tvenkinius maišiuokuose įrištą mėsą. Matėme jų kapines, kur mirusieji laidojami pagal savo socialinę padėtį: juo žmogus garbingesnis, juo aukščiau laidojamas. Agrodome mums parodė devyniolika avių rūšių. Matėme, kaip nuskutamas jų kailis.

N. Zelandijoje daug kas pragyvena iš avių. Kai kas pirkosi kilimėlius iš avių kailio. Jie mums neatrodė brangūs, nes Amerikos doleris yra dvigubai didesnis negu N. Zelandijos. Įdomu paminėti, kad N. Zelandijoje yra maždaug trys milijonai gyventojų ir 65 milijonai avių!

N. Zelandijoje auga ir Kalifornijos Sequoia medžiai. Taip pat ir Kalifornijos upėtakiai (trout) čia geriau auga negu savo gimtinėje.

Gražiu keliu grįžome į Aucklandą. Čia aplankėme muziejų, kur buvo daug kimštos gyvūnijos ir daug įvairiausių eksponatų iš visų Polinezijos kraštų (Fiji, Tahiti ir kt.). Tame pačiame pastate buvo ir karo muziejus. N. Zelandijos ir Australijos gyventojai neužmiršta savo herojų iš dviejų praėjusių pasaulinių karų. Prisimenami taip pat ir maori kariai, žuvę dėl laisvės. Prie muziejaus yra taip pat ir botanikos šiltnamiai, kuriuose žydėjo visokios egzotiškos gėlės. Pakeliui į savo viešbutį matėme žydinčius "pohutakawa" medžius. Jų žiedai labai raudoni, vadinami N. Zelandijos kalėdiniais žiedais. Daugelio augalų bei vietovių pavadinimai yra ilgi maoriški žodžiai.

Dalis ekskursantų Naujojoje Zelandijoje.

R. Kubiliūtės nuotr.

Manau, kad N. Zelandiją mūsų ekskursantai prisimins kaip švarią, žaliuojančią salą su daugybe avių. Nors čia kalbama angliškai, bet tarimas labai skirtingas, kartais sunku suprasti. Automobiliai važiuoja ne dešine, bet kairiąja puse. Tuoj po karo N. Zelandijoje buvo daugiau lietuvių, bet dabar jų skaičius labai sumažėjo.

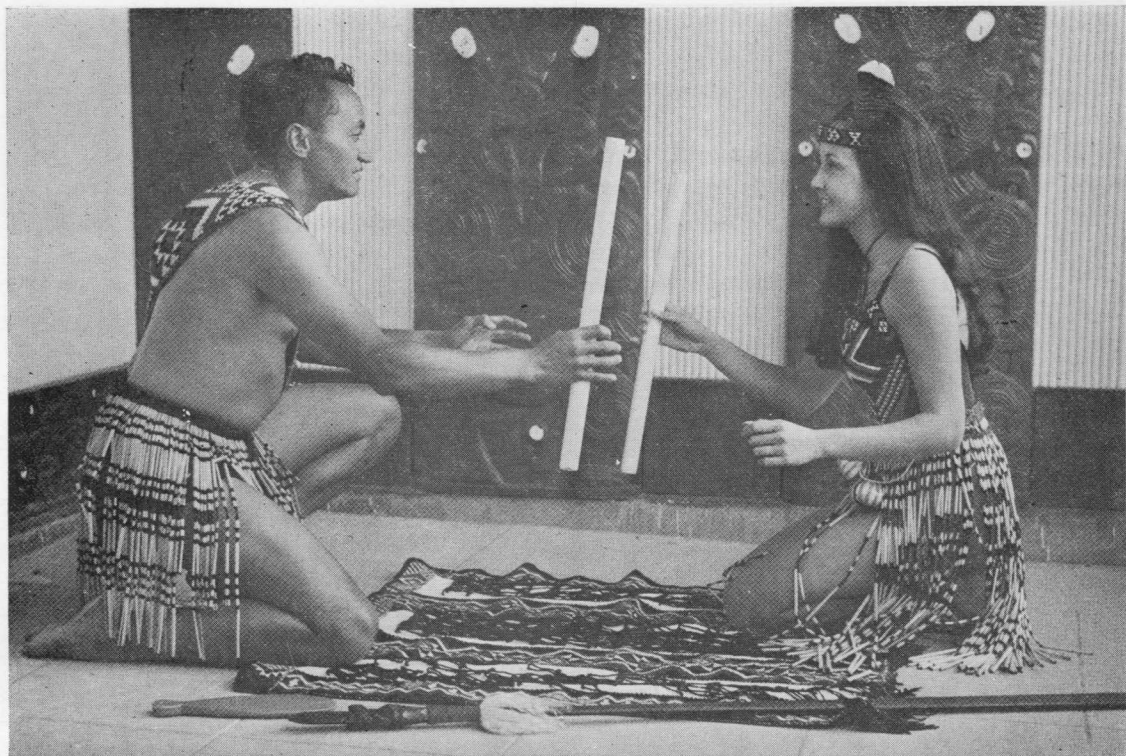
Paskutinį vakarą kai kurie nuėjo į restoraną valgyti žuvies, o kiti išplaukė laivu apžiūrėti Auklando pakrančių, trumpai sustodami Rangitoto saloje. Daug kas mums sakė, kad pietinė N. Zelandijos sala yra daug gražesnė už šiaurinę. Kelionę į ją reikės atidėti iki kito karto...

AUSTRALIJOJE

Sidney miestą pasiekėme gruodžio mėn. 22 d. po pietų. Buvo graži, saulėta diena. Prisiminėme, kad JAV ir Kanadoje visi ruošėsi Kalėdoms, buvo šalta ir snieguota, o čia...

Aerouoste atsisveikinome vieni su kitais, nes vieni vyko į kitus miestus, pvz., Melburną, kiti bent porą dienų nutarė pasilikti Sidnyje. Sidnyje, didžiausiame Australijos mieste, yra apie 3 milijonai gyventojų, Lietuviai čia yra išsisklaidę po įvairius priemiesčius. Kai kurie gyvena arti lietuvių klubo Langtowne, kiti netoli Šv. Joachimo bažnyčios, kur lietuviai sekmadieniais turi savo pamaldas.

Tuoj po mūsų į Sidnij atvyko didesnė grupė iš Klyvlendo. Tai buvo Klyvlendo oktetas, jų šeimų nariai ir kiti turistai. Pavieniui arba mažomis grupelėmis atvyko ir daugiau lietuvių iš Šiaurės Amerikos. Iš viso gal buvo apie 50 lietuvių, atvykusių iš Šiaurės Amerikos. Australijos lietuviams tai nebuvo jokia staigmena, nes čia jau pirmiau viešėjo įvairios tautinių šokių grupės, dainininkai, sportininkai, skautai. 1987-88 m. Australijoje bus jaunimo kongresas, o 1988 m. — pasaulio lietuvių sporto žaidynės, tad

Maori "lazdelių žaidimas".

vėl čia privažiuos daug lietuvių, ypač iš Š. Amerikos. Ir Australijos lietuviai visą laiką namie nesėdi. Įvairūs darbuotojai čia gauna keturias savaites atostogų, tai gali pakeliauti. Kai kurie jau yra aplankę ne tik Ameriką ir Europą, bet net Indiją ir kitus tolimuosius kraštus.

Australijos istorija yra surišta su dviem žmonių grupėmis: su vietine etnine grupe — aborigenais ir su kaliniais, kurie už įvairius nusikaltimus buvo tremiami iš Anglijos į Australiją XIX amžiuje. Kalinių nusikaltimai buvo įvairiausi: nuo duonos kepalų pavogimo iki žmogžudystės. Sidnio "The Rocks" rajonas kaip tik buvo tų laikų centras. Dar ir šiandien stovintieji pastatai primena tuos laikus. Paramatta rajonas išsikūrė XVIII šimtmečio pabaigoje, kai kaliniai buvo siunčiami dirbti į ūkius.

Australijoje miestų ir gatvių pavadinimai, panašiai kaip ir N. Zeladijoje, apibūdina tų pavadinimų reikšmes — tai aborige-

nų įtaka. Kai kuriems gal atrodytų aborigenų kultūra labai primityvi, bet yra sakoma, kad jų pasikalbėjimai pirštais yra labai aukšto lygio. Mūsų ekskursantams neteko aplankyti aborigenų gyvenviečių, bet vis tiek pajutome jų įtaką Australijos gyvenimui.

Tarp Sidnio įžymybių reikia priskirti Harbour tiltą ir operos rūmus. Operos rūmai sukėlė miesto gyventojams daug finansinių ir kitokių bėdų. Sakoma, kad operos rūmuose yra laiptų, kurie niekur neveda. Taip pat prie įžymybių reikėtų priskirti ir Taronga zoologijos parką, į kurį galima plaukti laivu. Iš šio parko galima matyti labai puikų viso miesto vaizdą. Į Sidnio uostą atplaukia laivų iš viso pasaulio. Teko matyti ir sovietų laivų.

Kai kurie ekskursantai aplankė turgų, Blue Mountains, paplūdimius ir kitas įdomias vietas, į kurias juos vedė draugai ar giminės.

LIETUVIŲ DIENOS

Gera dalis Š. Amerikos svečių bent po-
rai dienų buvo nuvykę į Kanberą, kur buvo
13-osios Lietuvių dienos ir 35-oji Sporto
šventė. Kanbera (Canberra) yra Australijos
sostinė. Automobiliu važiuojant, ji pasiekia-
ma iš Sidnio maždaug per 3 valandas, iš
Melburno per 8, iš Adelaidės per 12. Mies-
tą suplanavo amerikietis architektas Burley-
Griffin. Jis savo projektu laimėjo tarptauti-
nį konkursą. Jo vardu yra pavadintas ežer-
as, kuris padalina miestą į šiaurinę ir pie-
tinę dalį. Kanbera labai įdomiai išdėstyta.
Reikia priprasti, kol šiame mieste susigau-
dai, bet po kiek laiko įsismagini ir net jų
autobusais pasivažinėji.

Svarbiausios Kanberos įžymybės — tai
valdžios pastatai, ambasados ir daugelis
gražių skulptūrų, išdėstytų įvairiuose mies-
to kvartaluose. Galima užlipti į Black kalno
viršūnę ir ten iš bokšto apžvelgti visą mies-
tą. Neblogas ir meno muziejus. Didelė Kan-
beros gyventojų dalis yra įvairūs valdinin-
kai. Kanberos, kaip ir Sidnio, lietuviai turi
savo klubą. Klubams čia priklauso ir lietu-
viai, ir australai, bet lietuviai yra klubų di-
rektoriai. Užsimokėdami už pastatą, lietu-
viai gali be didesnių rūpesčių turėti ten sa-
vo renginius.

Reikėtų dar paminėti ir Kanberos Cook
Memorial fontaną, kuris taip aukštai iškelia
vandenį, kad matyti iš labai toli. Kare žu-
vusiems paminklas taip pat turistų mėgsta-
mas lankyti.

Lietuvių dienos labai greitai prabėgo.
Kasdien čia buvo įvairios programos, rengi-
niai, organizacijų suvažiavimai ir posėdžiai.
Australijos lietuvių Sporto šventė ruošiama
kasmet, o kas antri metai ji sutampa su Lie-
tuvų dienomis.

Lietuvių dienų atidarymo iškilmės prasi-
dėjo mišiomis katedroje, paskui kitos apei-
gos vyko Kanberos teatre. Vakare visiems
dalyviams buvo gegužinė Weston parke.
Čia buvo galima susitikti lietuvių iš įvairių
vietovių, su jais susipažinti arba atnaujinti
pažintis. Kiti paminėtini renginiai: Klyv-
lendo okteto koncertas, Tautinių šokių
šventė, Meno ir Tautodailės paroda, Naujų

Metų sutikimas. Apskaičiuota, kad į šias
Lietuvių dienas suplaukė apie 1000 žmonių.
Maždaug 820 apsilankė Naujųjų Metų su-
tikime, kuris buvo suorganizuotas Lietuvių
klube.

Kai kurie mūsų ekskursijos dalyviai pa-
siliko Lietuvių dienose iki pabaigos, kiti ap-
lankė tik kai kuriuos renginius, o kiti visai
neatvyko, bet svečiavosi pas gimines ar pa-
žįstamus kituose miestuose.

Lietuvių dienų renginiuose dalyvavo lie-
tuviai iš įvairių Australijos miestų, kuriuose
yra didesnės lietuvių kolonijos. Meno paro-
doje dalyvavo apie 50 menininkų. Jaunimo
vakare vaidinimus paruošė Jaunimo sąjun-
gos skyriai iš Adelaidės, Kanberos, Melburno
ir Sidnio. Dainų šventėje dalyvavo 150
dainininkų iš trijų miestų. Pagrindinių lie-
tuvų kolonijų sporto klubai atsiuntė įvairių
šakų sportininkus. Daugelis sportininkų ma-
loniai prisiminė savo viešnagę Amerikoje
1983 metų Lietuvių dienose. Australijos lie-

Maori karys pasiruošęs nugalėti priešą.

Maori mergina verda pietus.

tuviai labai nuoširdūs ir vaišingi. Čia jau-tėmės lyg tarp savųjų, lyg ne svetimame krašte. Bet mūsų pasisvečiavimas baigėsi, ir sausio 3 d. atsisveikinę su Australija, išskri-dome atgal, pakeliui sustoję Havajuose.

HAVAJAI

Po ilgos kelionės atskridę į Honolulū ir perėję per JAV kontrolę, buvome sutikti su gėlių vainikais — "lei". Havajų salos tik 1959 m. tapo naujausiąja Amerikos valstija. Tai salos, kurias kadaise valdė karaliai, kur dar ir dabar veržiasi vulkanai. Iš mūsų ke-leivių tik viena jau pirmiau buvo aplankiusi Havajus, o visi kiti — tik pirmą kartą. Per savo trumpą viešnagę nutarėme kiek galima daugiau apžiūrėti Oahu salą, o kitas septy-nias salas palikti kitam kartui.

Mūsų viešbutis Moana kartu su Royal Hawaiian yra patys seniausi Waikiki paplū-dimyje, pastatyti tik XX amžiaus pradžioje. Rašytojas Robert Louis Stevenson apsisto-davo Moana viešbutyje ir po jo kieme esan-

čiu "baobab" medžiu kūrė savo veikalus. Waikiki paplūdimy visuomet pilna ameri-kiečių, kanadiečių, japonų ir t.t. Saulėtą die-ną vos gali rasti vietos atsisėsti tarp besike-pinančių kūnų. Sakoma, kad Oahu saloje yra keturgubai daugiau turistų negu vietinių gyventojų. Visi pirkinėjasi, maudosi, džiau-giasi maloniu klimatu.

Mūsų ekskursija aplankė dvi populia-riausias Oahu salos įžomybes (neskaitant, žinoma, paplūdimių). Viena — tai istorinė vietovė atminti japonų Pearl Harbour už-puolimą II pas. karo pradžioje (1941 m.). Ten yra Arizona Memorial paminklas prisi-minti žuvusius jūrininkus, nuskendusius su laivu, kuris dar tebėra uosto dugne. Ameri-kiečių atmintyje vis dar neišdilęs pasakymas "Remember Pearl Harbour". Tai primini-mas, kad karo metu negalima būti naiviam, reikia vis būti pasiruošusiam užpuolimams. Nereikia net minėti, kad japonai turistai be-veik nelanko šio paminklo, bet galima pa-justi amerikiečių patriotizmo atgijimą, pa-

žiūrėjus rodomą filmą, aplankius Arizonos paminklą.

Antra žymi vietovė Oahu saloje — tai mormonų Polynesian Cultural Center. Brigham Young universitete Laie miestelyje į kursus atvyksta 22.000 jaunimo. Jų gera dalis yra iš Polinezijos salų: Tonga, Samoa, Fiji, Tahiti, Marquesas, N. Zelandijos, Havaii. Mormonai nutarė pasinaudoti šių įvairių salų studentų kultūromis, pamokyti ir painformuoti svečius apie tas salas. Jie sukūrė tam tikrą parką, kuriame pastatė mažus kaimelius, vaizduojančius kiekvieną salą. Į parką atvykusieji gali paplaukioti laiveliais, pasivažinėti autobusiukais, pavaikščioti kaimeliuose, kur studentai atlieka mažas programėles, vaizduojančias įvairių salų papročius, dainas, šokius. Tokiu būdu studentai užsidirba pinigų užsimokėti už mokslą. Jie dirba restorane, krautuvėlėje, amfiteatre. Dienos metu svečiai apžiūri kaimelius, eina pavalgyti į restoraną, o vakare daž-

nai eina pažiūrėti didesnės stilizuotos programos.

Šalia minėtų vietų galėjome autobusiukais apvažinėti kitas Honolulū įžymybes: pamatėm Ialani pilį, Hawaii sostinės Honolulū pastatą, karaliaus Hamehameha statulą, Punchbowl kapines, kur laidojami kareiviai ir jų šeimos.

Kada nors vėl atvykus į Havajus, norėtusi pamatyti daugiau, pakeliauti į kitas salas, truputį išsprukti iš turistais persunkto Waikiki "džiunglių".

Taip prie Ramiojo vandenyno užsibaigė "Laiškų lietuviams" ekskursija. Po nuotaikingos ir įdomios kelionės grįžome namo, į žiemą, į šalčius, į kasdieninius rūpesčius. Kodėl mes norėjome vykti į šią ekskursiją? Vieni norėjo aplankyti seniai nematytus draugus ir gimines, kiti ieškojo pramogų, norėjo aplankyti kengūrų žemę. Vienokių ar kitokių atveju, patyrėme visokių nuotykių, pamatėme įvairių vaizdų. Aišku, išlei-

Sydney miesto vaizdas. Dešinėje — operos rūmai.

PALYGINIMAS APIE TALENTUS

A. MAURAGIS

Kristus kalbėjo apie Dievo karalystę žemėje ir apie dangaus karalystę palyginimais, nes tik tokiu būdu buvo galima paprastiems žmonėms aiškiau atskleisti Dievo mintį. Palyginimas apie talentus atskleidžia Dievo planą. Ne viskas buvo aišku apaštalams ir evangelistams, ne viskas aišku ir mums, ir mūsų teologams bei profesoriams.

Neseniai teko skaityti žinomo anglų rašytojo Aldous Huxley paskaitų ciklą, skaitytą Kalifornijos universitete (Santa Barbara) 1959 metais. Paskaitos aktualios ir įdomios šių laikų žmogui, susidomėjusiam pasaulio problemomis. Jos buvo suredaguotos ir išleistos atskira knyga, pavadinta "The Human Situation". Nagrinėdamas tose paskaitose didžiąsias šių laikų problemas, jis kalba ir apie žmonių perteklių pasaulyje, apie daugelio žmonių skurdą ir apie gresiantį pavojų visiems mūsų planetos gyventojams. Kalbėdamas apie atsilikusią tautų didelį dauginimąsi, apie jų kančias ir didelį skurdą, jis prisimena Kristaus palyginimą apie talentus šiais žodžiais: "The situation illustrates the terribly significant and pain-

fully true statement in the Gospels — 'to those who have, shall be given, and from those who have not, shall be taken away even that which they have' (Mt 25,29)". Lietuviškai maždaug taip būtų: "Patį realybę patvirtina baisiai reikšmingą ir skaudžią tiesą, parašytą Evangelijoje, kad 'tiems, kurie turi, bus duota dar daugiau, o iš tų, kurie neturi, bus atimta ir tai, ką jie dar turi'".

Kitokių komentarų autorius čia nepriėdė, bet tie jo žodžiai šioje vietoje nuskamba kaip koks baisus vargingų žmonių ir tautų pasmerkimas. Bet koks paradoksas tokia interpretacija, kai prisimeni Kristaus žodžius: "Viešpaties dvasia su manimi, nes jis patepė mane, kad neščiau gerąją naująją vargdieniams. Pasiuntė skelbti belaisviams išvadavimo, akliesiems — regėjimo, siuntė vaduoti prislėgtųjų ir skelbti maloningų Viešpaties metų" (Lk 4,18-19).

Nežinau, ar kas nors iš klausytojų oponavo tokiai paskaitininko interpretacijai, ar kas nors atsiliepė spaudoje, išėjus knygai, ar kas nors parašė autoriui laišką ir paaiškino tikrąją to Kristaus palyginimo prasmę. Manau, kad ne. Bet sunku būtų įtarti tokį humanistą autorių turėjus blogą valią, norą pašiepti krikščioniškąją artimo meilę. Greičiausiai jis bus skaitęs kokį teologinį komentarą apie "palaimintą neturtą" ir pats šioje situacijoje prisiminė palyginimą apie talentus.

Čia susiduriame ne tik su teologine problema, bet ir su krikščionybės esme. Tos problemos mes čia, žinoma, neišspręsime, tačiau įdomu žinoti, ar iš tikro skurdas žemėje yra dangiškoji palaima, ar palyginimas apie talentus perša tokią mintį. Tokiais atvejais tenka kreiptis į Šventraščio komentatorių, bet ir ten paaiškinimo neradau. Peržiūrėjau Antano Rubšio "Raktą į Naująjį Testamentą", bet ir jame jokio paaiškinimo apie talentus neradau. Nejaugi mums viskas aišku, nejaugi turime sutikti su tokia Huxley interpretacija, kad pats Dievas iš varg-

dome nemaža pinigų, turėjome persėsti iš vieno lėktuvo į kitą, kartais lėktuvus vėluodavosi, kartais pritrūkdavo vietos. Mūsų bagažai pasikeitė: vežėme vienokių dovanų, o parsivežėme kitokių. Beeinant ir besižvalgant, viena keliautoja išsisuko koją, kitai net kaulas lūžo, bet su viskuo buvo galima susidoroti. Pasveikome ir grįžome namo patilsę, saule یده, parsivežę daug nuotraukų iš įdomių vietų ir sutiktų žmonių.

Su kuo tik kalbėsi, visi turės skirtingų prisiminimų iš N. Zelandijos, Australijos, Havajų. Mus visus rišo tai, kad esame lietuviai, kurie mėgsta keliauti. Žinoma, per tokį palyginti trumpą laiką negalėjome gerai susipažinti su lankomais kraštais, bet galėjome bent paragauti. Ačiū "Laiškams lietuviams" už mums suteiktą tokią malonią progą!

šų atima paskutinį duonos kąsnį ir leidžia jiems mirti badu?

Turime gerai suprasti, kad palyginimu apie talentus Kristus kalba apie karalystę žemėje, nes talentai duodami žmogui, kad galėtų verstis, o atsiskaityti turės tik dangaus karalystėje. Taigi, kaip matome, yra skirtingos plotmės. Kitame gyvenime vargšas yra ne tas, kuris žemėje neturėjo ko valgyti, bet tas, kuris neturi jokių nuopelnų danguje. Atimti iš žmogaus paskutinį talentą — duonos kąsnį žemiškoje plotmėje būtų žiauri neteisybė, bet dangiškoje plotmėje yra visai kitaip. Ten teisingumas reikalauja atimti talentą iš to, kuris juo nesinaudojo, bet laikė užkasęs žemėje, ir atiduoti tam, kuris talentais naudojosi, kuris juos leido į apyvartą.

Kaip jau minėta, palyginimas apie talentus atskleidžia Dievo planą, iš jo sužinome, kad Dievas yra šios ir anos karalystės Šeimininkas. Žemiškoji karalystė yra laikinai palikta tarnų valiai. Jie yra aprūpinti talentais, kad jais naudotųsi, kaip išmano. Bet Šeimininkui rūpi, kad toji karalystė neštų pelną, kad ji augtų ir tobulėtų. Iš to palyginimo sužinome, kad Dievas kuria žemiškąją karalystę savo tarnų rankomis, sugebėjimais bei išmintimi, o ne pats tiesiogiai. Visi, kurie dirbame gerą darbą, leidžiame talentus į apyvartą, atnešame naudos, esame geri Šeimininko tarnai. Jeigu mūsų sistema bloga, jei nepraktikuojame teisingumo ir artimo meilės, jei vieni turtais apsikrovę, o kiti badu miršta, tai čia ne Dievas kaltas, o mes patys. Padėti galime pagerinti tik savo iniciatyva, gerais darbais, leisdami talentus į apyvartą. Tad Kristaus palyginimas apie talentus yra labai prasmingas ir pamokantis. Jame nėra jokio prieštaravimo artimo meilės įsakymui.

■ Kad skautų žurnalas "Skautų aidas" turėtų lėšų skelbti konkursus rašinių religiniais ir charakterį ugdančiais klausimais, kun. Juozas Prunskis į Lietuvos Fondą įnešė 5000 dol., kad gaunamos už tą sumą palūkanos būtų panaudojamos minėtiems konkursams.

TEOLOGINIAI MĄSTYMAI

(Sekant šv. Jono Evangelijos įvadui)

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS

9. AR ŽMOGUS GALI LIUDYTI?

"Jis pats nebuvo šviesa, bet turėjo liudyti apie šviesą".

Kodėl apaštalas Jonas vėl grįžta prie skirtumo, kuris yra tarp šviesos liudijimo ir pačios šviesos? Jis turbūt numato, kad čia bus viena didžiųjų filosofinių problemų, kuri krikščionijoje kils įvairiais laikais. Filosofo Kanto moksle ji pasirodo, kaip teigimas, kad žmogui joks pažinimas neateina iš šalies. Visokia dvasinė šviesa, visokia patirtis, kurią žmogus išgyvena, yra ne iš kur kitur, bet tik iš jo paties. Šitaip galvojant, liudijimas neturi jokios prasmės. Jeigu žmogus yra šviesa, tai tik iš savęs ir sau. Tačiau apie Joną Krikštytoją čia sakoma, kad ne jis buvo šviesa, bet jo veikla buvo liudyti šviesą. Toks yra kiekvieno žmogaus vaidmuo šviesos atžvilgiu.

Visi filosofiniai imanentizmai, skepticizmai ir individualizmai yra iš principo neigiamai nusistatę tiesos liudijimo atžvilgiu.

Mūsų šimtmetyje yra iškilęs naujas logikos mokslas, kuris skelbia, kad kalba yra paslaptis. Tikrovę galima pažinti tik ją palietus. Pasak šios logikos atstovo Withgenstein, kitam žmogui galima ką nors parodyti, bet ne pasakyti. Sąvokos tiesos nepasako. Dėl to žmogaus gyvenimas yra apsuptas paslapties, ir tikros tiesos jis nepažįsta. "Ir Dievas pasauliui neapsireiškia". Žmogui yra likęs tik mistinis jausmo išgyvenimas. Žmogus geriausiai save kitam apreiškia tylėjimu. Kitas modernus logikos filosofas Rudolf Carnap sako, kad tiesa ar klaida yra anapus žmogaus pažinimo galimybių.

Galima nesunkiai suprasti, kokią žalą šie mokslai daro apaštalavimo vaidmeniui. Kai žmogaus žodis neturi bendrinės prasmės, juo nieko negali paliudyti. Taigi žodžiu žmogus negali apaštalauti. Jeigu pa-

žvelgsime į kantiškąjį žmogų, tai geriausiai atveju jis galės paliudyti tik save. Bet apaštalas Jonas apie Joną Krikštytoją kaip tik sako, kad ne jis buvo šviesa, tačiau jis galėjo būti šviesos liudininku. Štai kur glūdi teoriniai mūsų apaštalavimo sunkumai. Modernus žmogus, būdamas šių filosofijų itakoje, nori būti įvairių išraiškos formų kūrėjas, bet nenori būti tiesos liudytojas.

Galbūt kokie nors patirti įvykiai paskatino apaštalą Joną užrašyti šį perspėjimą, kad Jonas Krikštytojas nebuvo šviesa, o tik šviesos liudytojas. Gal buvo atsiradę Jono Krikštytojo mokinių, kurie norėjo pastatyti jį virš Kristaus arba bent lygiu su Kristumi. O gal buvo ir kitų mokytojų, kurie skelbėsi esą šviesa, o ne šviesos liudytojai.

Tačiau Jėzus buvo ne tik šviesos liudytojas, bet ir pati šviesa. Apie save jis buvo pasakęs, kad jis yra tiesa ir gyvenimas, o ne tik kelias į tai.

Viešpatie, leisk man visada būti kartu su tavim, kaip su šviesa ir gyvenimu. Aš noriu taip pat būti tavo liudytoju kitiems kelyje prie tavęs. Aš noriu turėti šokią tokią dalį, ruošiant kelią prie tavęs.

10. ŠVIESA ATĖJO Į PASAULĮ

"Buvo tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų, ir ji atėjo į šį pasaulį".

Esminis šviesos prieinamumas kiekvienam žmogui dar labiau išryškina skirtumą tarp dieviškos ir liudijančios šviesos. Gali net kilti klausimas, ar liudijanti šviesa iš viso yra reikalinga, jei kiekvienas žmogus gali būti tiesiogiai dieviškos šviesos apšviestas. Reikia manyti, kad ir evangelistas nesibaidytų taip kelti klausimą. Stipriai pabrėždamas skirtumą tarp liudijančios ir gyvosios šviesos, jis nori pasakyti, kad liudijančios šviesos tarpininkavimas yra praeinantis, atsitiktinis dalykas. Šia prasme galime suprasti ir apaštalo Pauliaus žodžius: "Aš sodinau, Apolas laistė, o Dievas augino" (1 Kor 3,6). Tai reiškia, kad dviejų apaštalų veikla yra tik pagalbinė dieviškam augimui.

Visas apaštalo Jono Evangelijos įvadas ir yra parašytas ne kitu tikslu, o tik pranešti, kad dieviškoji šviesa atėjo į šį pasaulį.

Į. Ji yra autentiškoji pasaulio šviesa, nes jos dėka ir pasaulis yra sukurtas.

Kaip reikia suprasti pasakymą, kad ši šviesa apšviečia kiekvieną žmogų? Ar tai reiškia, kad pirmajam žmogui buvo suteikta antgamtinė malonė? Ar tai reiškia, kad tautos savo prigimtyje turi įrašytą dorinį įstatymą? Ar tai reiškia, kad iš esmės nėra kliūčių žmogui pažinti tiesą, nepaisant kai kurių priešingo mokymo? Ar tai reiškia, kad be ypatingos Dievo malonės žmogus negali savęs pilnai pažinti?

Atrodo, kad visa tai glūdi šiame pasakyme. Bet čia nėra to žmogiškos prigimtės pesimizmo, kuris dažnai įsiskverbia į žmogaus galvoseną. Ir Liuteris, kurs buvo giliai tikintis žmogus, manė, kad žmogaus prigimtis yra labiau pažeista. Atrodo, kad apaštalas Jonas yra labai paveiktas išganančios Kristaus malonės ir visai neprisimena gimtosios nuodėmės. Jo patirta Dievo malonė yra tokia didelė, visuotinė ir taip vaisinga, kad nėra jokio reikalo grįžti prie nuodėmės įstatymo.

Leisk, Viešpatie, kad aš savo mąstymus pagriščiau ne nuodėmės įstatymu, bet malone; kad aš nemąstyčiau apie tai, kaip yra galinga nuodėmė, koks yra didelis jos blogis gyvenime; kad aš nefilosofuočiau, kaip suderinti blogio buvimą su Dievo buvimu, bet kad aš visa savo prigimtimi nusikreipčiau į tikrąją šviesą, ateinančią į šį pasaulį. Neleisk, Viešpatie, kad mano ar kito žmogaus nuodėmė taip mane išgąsdintų ir nuteiktų, kad nedrįščiau artintis prie tavęs prašyti atleidimo sau ar jam.

11. PAŽINIMO VYKSMAS

"Jis buvo pasaulyje, ir pasaulis per jį atsiradęs, bet pasaulis jo nepažino".

Šioje eilutėje evangelistas Jonas įveda sąvoką, kuri iš tikro išreiškia pagrindinį viso jo įvado turinį, bet kuri iki šiol nebuvo paminėta. Tai yra pažinimo sąvoka. Ji čia, pradžioje, išreikšta neigiamai: pasaulis savo Kūrėjo nepažino. Lig šiol buvo kalbama apie Dievo Žodį, jo gyvybę, žmonių šviesą. Visa tai daugiau ar mažiau sukasi apie pažinimą teigiama prasme, bet žodis *pažinimas*

pasirodo tik dabar, ir jis pasirodo neigiama prasme.

Ši sąvoka čia ateina, pažymėta kontrasto. Anksčiau matėme, kad šviesa atėjo į pasaulį. Bet čia matome, kad ji jau buvo pasaulyje ir anksčiau. Tačiau nors ji jau buvo pasaulyje, bet nebuvo pažinta. Šis dvilypis kontrastas, išreikštas tikėjimo ir buvimo, priežastingumo ir priežasties nepažinimo sugretinimais, iškelia prieš mūsų akis didelį tapsmą, didelį vyksmą, didelę įtampą, kurioje gyvena žmogus.

Žmogaus pažinimo aspektai liudija didelį vyksmą. Pažinimas nėra tuščias dalykas. Ir Dievui pažinimas yra lydimas vyksmo, bet mes jį vadiname pasaulio kūrimu. Kai Dievas pažino pasaulį, tuo pačiu jis buvo ir sukurtas. Žmogaus pažinimo vyksmas yra priešingos krypties. Jis pažindamas atranda jau sukurtą pasaulį. Dievas pažinimu yra kūrėjas, o žmogus — atradėjas. Žmogus pažįsta ne tik sukurtą pasaulį, bet ir Dievą, visatos priežastį. Šiuo atveju žmogus negali likti tik atradėjo pozicijoje. Jis turi pereiti į garbintojo poziciją, nes atranda savo paties buvimo šaknį, prasmę, tikslą ir visa kita.

Kodėl evangelistas deda tiek daug pastangų, norėdamas įrodyti, kad tas, kuris dabar atėjo į pasaulį, jame jau buvo tam tikra prasme ir prieš tai? Iš tikrųjų, kodėl jis tai daro? Juk taip darydamas, jis rizikuoja susilpninti to atėjimo prasmę, kuri jis skelbė. Atsakymas gali būti toks: evangelistas nori įrodyti, kad tas Dievo Žodžio atėjimas nėra naujas pasaulio kūrimas, nėra jo perdirbimas, bet tik originalumo atstatymas. Tai nėra koks pasaulio iškrypimas, suteikiant jam tokių tikslų, kurių jis neturi. Šis atėjimas yra tik natūralios pasaulio prasmės atidengimas. Tai yra akivaizdžiu dalyku padarymas to, kas nors ir buvo, bet buvo nepažįstama.

Viešpatie, duok, kad mes tave pažintume ne tik kaip nuostabų dangaus svečią, atsilankiusį žemėje, bet ir kaip Dievo Žodį, kuris glūdi anapus visų tų Dievo žodžių, kurie yra išreikšti matomuose daiktuose ir žmonėse, ypač jų santykiuose.

12. SAVŲJŲ ATMETIMAS

"Pas savuosius atėjo, o savieji jo nepriėmė".

Ką reiškia savieji? Tai yra kita nauja sąvoka, kurią apaštalas Jonas įveda į savo Evangelijos įvadą. Kieno yra tie savieji ir tas savumas? Tai yra Dievo Žodžio savieji ir jo savumas. Pasaulis yra savas Dievo Žodžiui. Apaštalas Jonas nesiliauja šią tiesą ryškines savo įvade, tarsi norėdamas užbėgti už akių kokiam per daug antgamtiškam, per daug stebuklingam šio atėjimo aiškinimui. Dievo Žodis ateina ten, kur jis yra savas, pas tuos žmones, kurie yra jam savieji.

Kodėl pasaulis ir žmogus Dievo Žodžiui yra savas? Jis jam yra savas dviem atžvilgiais: 1. dėl to, kad Dievo Žodis yra pasaulio ir žmogaus kūrėjas; 2. dėl to, kad žmogus yra sukurtas panašus į Dievą. Tai yra dvi be galo reikšmingos priežastys pasauli ir žmogų vadinti savais Dievo Žodžiui. Pasaulis jam yra savas, kaip jo kūrinys, panašiai kaip menininkui yra savas jo kūrinys. Žmogus Dievo Žodžiui yra savas dėl to, kad, kaip jau minėta, yra sukurtas panašus į Dievą.

Dėl šio taip artimo žmogaus savumo Dievo Žodžiui jo nepriėmimas yra didelė žmogaus būties ir žmogiškosios prigimties katastrofa. Ši katastrofa reiškiasi dvejopa žmogaus mirtimi. Apaštalas Jonas apie tai rašo savo laiškuose, būtent apie pirmąją ir amžinąją mirtį. Žmogus, nepriėmęs Dievo Žodžio, kaip savo buvimo priežasties, nustoja gyvybės, miršta fiziškai. O žmogus, liūvēsis Dievui atstovauti savo panašumu, netenka asmeninio ryšio su Dievu, patenka bedieviškon būklėn, kuri užsibaigia amžina mirtimi — pragaru. Tai yra, apaštalo Jono supratimu, antroji mirtis.

Šios tragedijos pasekmės pasiėmė ant savęs Jėzus Kristus, sutikdamas priimti žmogiškąją fizinę mirtį ir dvasinę mirtį, būtent savotišką Dievo apleidimą. Dvasinė mirtis pasireiškė, Jėzui bemirštant, kai jis skundėsi, kad yra Dievo apleistas. Ši mirtis taip pat pasireiškė jo nužengimu į mirusiųjų buveinę. Tačiau šiomis abiem Jėzaus mirtimis bu-

Šeima

Ar mes tėvai kalti, kad vaikai geria?

Juozas Vaišnys, S.J.

Statistikos sako, kad dabar tarp jaunimo šiek tiek sumažėjęs narkotikų vartojimas, bet labai plinta alkoholizmas. Teko girdėti, kad net šeštadienio rytą į lituanistinę mokyklą atėję vaikai kartais jau atsiduoda alkoholiu. Kas čia kaltas? Aplinka? Taip, turbūt aplinka, bet ne ta "tolimoji" aplinka, o pati arčiausioji — šeima. Ar jaunimas ne iš vyresniųjų išmoka gerti? Ar ne mūsų baliukai čia kartais gali būti kalti? Pasi-svečiuoti, pasilinksinti yra gera, bet tuos savo pasisvečiavimus mes turėtume šiek tiek labiau sukultūrinti.

Jeigu svečiuose nebus įvairių rūšių degtinės, tai kai kam atrodo, kad nebus nei

draugiškumo, nei geros nuotaikos, nei links-mumo. Tad ir pilama svečiams stikliukas po stikliuko, nors jie ir kažkaip stengtųsi atsi-sakinėti. Ar tai lietuviškas vaišingumas? Ne, tai yra sadizmas. Per didelis alkoholio var-tojimas kiekvienam kenkia, bet yra žmonių, kurie apserga net nuo poros stikliukų. Yra žmonių, kurių skrandis nepakelia alkoholio, kurie po tokio svečiavimosi turi sirgti.

O kaip su gera nuotaika? Ar alkoholis ją sukelia? Žinoma, po kokios penkiolikos minučių visi pradeda garsiau kalbėti, links-miau juoktis, vikriau judėti. Bet jeigu pra-is dar pusvalandis ar valanda, tai kalbos virs nesąmonių tauškimu, neskoningais juo-kais ir dainuškomis. Seilėtomis lūpomis ir nuo degtinės bei prakaito sudrėkusiais vei-dais vyrai pradeda meilikaotis prie svetimų žmonių, iki alkoholis arba kitos žmonos vy-ro kumštis juos suguldo po stalų. Gal tai yra šiek tiek perdėta, bet vis dėlto tokių sce-nų pasitaiko. Į svečius einama pabendrauti, pasikalbėti, daugiau susidraugauti, bet ar šie tikslai, be saiko geriant, pasiekiami? Prie-šingai!

Jeigu valgant šeiminiškai pradėtų skai-čiuoti svečių kąsnius ir žiūrėti, ar jie pakan-kamai didelį gabalą atkando, ar gerai su-kramtė, tai būtų tikrai nemandagu, bet kai kalba eina apie gėrimą, tai panašus šeim-i-ninkų elgesys laikomas vaišingumu. Juk ar-gi tokiuose baliukuose uoliai "neprižiūri-

vo išgelbėta žmonija. Jis mirusiųjų buveinės gyventojus suderino su Dievu, būtent tuos didžius įvairių tautų žmones, kurie stengėsi pažinti Dievą ir kitiems jį liudijo. Tokiu būdu visai žmonijai atsidarė galimybė būti Dievui "sava"; būti sava abiem atžvilgiais, ne tik kaip Dievo kūriniai, bet ir kaip jo atvaizdai.

Apaštalo Jono žodžiuose jaučiamas Die-vo Žodžio skundas, kad savieji jo nepriėmė. Dievo Žodžio nepriėmimas yra daugiopa prasme jam padarytas įžeidimas ne tik sve-timųjų, bet ir savųjų. Ir žydų tauta, kurios paskirtis buvo ruošti Dievo Žodžio priėmi-mą žmonių, nepasirodė savo pašaukimo aukštumoje, įsikūnijusio Dievo Žodžio ne-

suprasdama ir nepriimdama. Jėzų išdavė jo paties mokiny, tuo būdu iki aukščiausio laipsnio pakeldamas savųjų nepriėmimo tra-giką. Savųjų atmetimas yra skaudesnis negu svetimųjų. Žinoma, Dievas to negali jausti žmogišku būdu, bet Dievas, tapęs žmogumi, šią tragediją išgyveno žmogišku jautrumu. Kristaus kančia ant kryžiaus yra žymia dali-mi ir kentimas "savųjų" skriaudos.

Viešpatie, leisk, kad aš niekada neke-r-ščiau žmonėms ir nepatekčiau į tą srovę, kuri išsižada Dievo panašumo; kad nepasi-daryčiau toks, kaip tie, kurie nepažįsta ir nepriima Dievo Žodžio, o vadovaujasi įvai-riomis išaugusiomis aistromis, dažnai užval-dančiomis žmonių gyvenimą.

ma", kiek išgerta, ar pakankamai pripilta, ar išgerta iki dugno, ar geriama to, o ne kito ir t.t.? Svečias čia tampa žiauriai kančinamu belaisviu.

Argi, norint savo draugus pamylėti, nėra kito būdo, kaip tik alkoholiu nugirdyti? Argi kartais nebūtų galima juos pasikviesti drauge nuvažiuoti į teatrą, į paplūdimį ar šiaip kur nors į gamtą, o paskui parvažiuojant užsukti į gerą restoraniuką ir pasivaishinti? Žinoma, galima ir parsivežus į savo namus pavaišinti, bet tiek ten, tiek čia reikėtų pasitenkinti tik vienu kitu stiklu gero vyno ar kito gėrimo "apetitui sužadinti", o ne pilti įvairių rūšių alkoholį stiklas po stiklo, lyg į kokią kiaurą statinę.

Bet dar viena pastaba prie visa to, kas pasakyta. Šioje srityje, kaip ir daugelyje kitų, mes laikomės dvigubo standarto: tėvams viskas galima, o vaikams — nieko. Suaugusieji gali gerti, kiek nori, kada tik nori ir ko tik nori, o vaikai, bent iki dvidešimt vienerių metų, laikomi kaip galima toliau net nuo stikliuko vyno. O juk nuo amžių žinoma, kad uždraustas vaisius visuomet skanesnis. Atrodo, kad pietų kraštuose, kur į vyną žiūrima ne kaip į priemonę pasigerti, bet kaip į dalį maisto, šios problemos nėra. Pvz., Italijoje, kai šeima susėda prie stalo, leidžiama valgant šiek tiek gerti vyno ir vaikams. Ir skautai, eidami į iškylas, nešasi ne tik spaghetti ar kito maisto, bet ir trupučiuką vyno. Niekas dėl to nesijaudina, nelaiko nusikaltimu ir nemato jokių problemų, nes tai yra kasdieninis, savaime suprantamas dalykas.

Ar nereikėtų ir mums trupučiuką pagaloguoti, gal šį tą pakeisti, ypač vengiant to dvigubo standarto?..

■ Vatikane įvyko iškilmingas Argentinos ir Čilės sutarties pasirašymas. Vatikanas tarpininkavo deryboms, kurios išsprendė seną ginčą dėl 48.000 kvadratinų mylių teritorijos. Ginčas tęsėsi nuo 1978 m. ir grėsė karu.

■ Kinijos misijose darbavęsis kun. Walter Ciszek, komunistų kalintas 23 metus, bet išleistas užtariant JAV Kennedy vyriausybei, gruodžio 8 d. mirė Niujorke. Jis ištisus 10 metų buvo priverstas dirbti kasyklose.

Jaunimas

Kuo skiriasi berniukas nuo mergaitės

Juozas Vaišnys, S.J.

Kai kurie, perskaitę šio straipsnio antrašę, gal nusišypsos, o kiti pagalvos, kad tikrai dabar, sutikus gatvėje jaunuolį, sunku kartais nuspręsti, ar tai berniukas ar mergaitė. Bet šiame straipsnyje rašysime apie rimtesnius skirtumus. Paskatino šią temą panagrinėti vienos jaunuolės jau seniau gautas laiškas. Tarp kitko ji taip rašo: "Aš esu laiminga, kad galiu studijuoti katalikiškoje kolegijoje, kur yra dėstoma ir religija. Religijos paskaitos mane labai domina ir atsako į daugelį mane dominančių problemų. Čia noriu rašyti ne apie religinius dalykus, bet gal daugiau apie psichologinius. O gal ir šis pavadinimas nelabai tiks, bet iš laiško paaiškės, kas man rūpi sužinoti.

Dažnai esu girdėjusi sakant, kad moteris yra mįslė, kad ją sunku suprasti, kad nežinia, ko ji nori, kas jai patinka ir t.t. Gal tai ir tiesa, nes, kai pagalvoju apie save, tai kartais ir pačiai sau aš esu mįslė. Stengiuosi save pažinti, bet kartais man atrodo, kad kitas savo drauges geriau pažįstu negu save. Tačiau čia nesu pasiryžusi kalbėti apie moterų "mįslingumą". Kalbėsiu apie vyrus, kurie kartais atrodo ne mažesnės mįslės negu moterys.

Draugauju su rimtu berniuku ir planuoju netrukus susižieduoti. Nuostabu, kad jis patinka net ir mano mamai, kuri buvusius mano simpatijas vis kritikuodavo. Jau beveik metai, kai su juo susipažinau. Dabar dažnai tenka susitikti, bet ar aš jį jau pa-

kankamai pažįstu? Manau, kad ne. Kartais jis man atrodo tikra mįslė. Mes kalbėdamiesi atrandame tiek daug dalykų, kurie mudu jungia, bet atsiranda daug ir tokių, kurie skiria. Per ilgai turėčiau rašyti, norėdama išskaičiuoti visus panašumus ir skirtingumus, bet paminėsiu tik vieną.

Atleiskite, kad aš būsiu labai atvira. Nežinau, gal aš ir negerai darau, kad kartais leidžiuosi jo paglamonėjama ar pabučiuojama. Dažnai man teko girdėti ir skaityti, kad tokių dalykų reikia vengti, nes jie sukelia daug pagundų ir veda į nuodėmę. Gal aš nesu normali, bet man nekyla jokių pagundų, tik jaučiuosi labai laiminga. Galvoju, kad ateis ta diena, kada aš būsiu amžinai jo, o jis — mano. Man neatrodo, kad po tų pasimatymų su juo aš būčiau tapusi blogesnė, priešingai — aš tada jaučiu lyg kokį norą būti gera su visais, visus noriu mylėti, visiems skelbti, kad aš esu laiminga. O kaip su juo? Ar ir jis tą pat jaučia? Nežinau, bet manau, kad ne. Čia ir yra toji mįslė. Aš vyrų nepažįstu. Kai mes taip pabendraujame, kai gražiu būdu vienas kitam parodome meilę, aš jaučiuosi rami, patenkinta, laiminga, bet man atrodo, kad jis dažniausiai nebūna patenkintas, kad jam 'kažko vis trūksta, kažko vis negana', kaip sakoma toje dainelėje. Ir ko jam trūksta, ir ko jam negana, man yra mįslė. Kartą šiuo klausimu kalbėjausi su gera savo drauge, kuri jau prieš keletą metų yra ištekJusi. Ji man taip trumpai atsakė: 'Tau daug kas dabar neaišku, bet paaiškės, kai ištekėsi. Žinok, kad vyro meilė kitokia negu moters, jam labiau rūpi biologija, o jai — romantika'.

Tad ir norėčiau paklausti, ar visi vyrai tokie, ar jie nesupranta, kas yra tikra, graži meilė, ar jie visi yra linke į grubų materializmą? O gal tik kai kurie? Norėčiau dabar gauti aiškius atsakymus į šiuos savo klausimus, kad nereikėtų paskui gailėtis, padariusi neatitaisomą klaidą".

*

Iš Tavo laiško matyti, kad jau supratai ir įsitikinau, jog tarp vyro ir moters, tarp berniuko ir mergaitės yra ne tik išorinių, bet ir psichologinių skirtumų. Vyro ir mo-

ters prigimtis yra skirtingos, turinčios viena kitą papildyti, viena kitą traukti ir jungtis į nuostabią harmoniją, kuri jau buvo numatyta Kūrėjo planuose, tveriant pirmuosius žmones.

Tai, ką pasakė Tavo minėtoji ištekJusioji draugė, yra teisinga. Moters prigimtis yra švelnesnė, romantiškesnė, labiau ją žavi platoniška meilė — juk ji yra skirta švelniai motinos pareigai, ji turės auginti, globoti ir auklėti tą švelnutį ir gležnutį sutvėrimėlį — savo kūdikį. Fiziškai ji yra silpnesnė už vyrą, bet dvasiškai dažnai stipresnė, nes kaip vyras yra skirtas fizinei kovai, tai ji — dvasinei. Vyras turi spręsti materialines šeimos problemas, o moteris — daugiau dvasines.

Būtų klaidinga manyti, kad vyras nepripažįsta ir nepažįsta jokios romantikos, jokios poezijos, kad jam yra visiškai svetima platoniška meilė. Bet yra visai teisinga, kad jo meilė yra realesnė, kad jo nepatenkina vien romantika, vien grynai dvasiniai meilės pareiškimai. Glamonėjimai ir bučiavimai moteriai gali būti erotinės meilės tikslas, o vyrui — tai tik priemonės. Jis tuo nepasitenkina, bet siekia galutinio erotinės meilės pasireiškimo. Laimingas pasaulis, kad taip yra Kūrėjo sutvarkyta! Jeigu ir vyras pasitenkintų tik grynai platoniška meile, tai žmonija jau seniai būtų pasibaigusi, išmirusi. Moteris to galutinio erotinės meilės pareiškimo gal dažnai nesiekia ne tik dėl savo dvasiškesnės prigimties, bet ir dėl to, kad jai vienai tenka visos pasekmės, jai vienai tenka už akimirksnio malonumą vėliau užmokėti nemažais skausmais.

Šis vyro ir moters prigimties skirtumas erotinės meilės atžvilgiu yra labai įsidėmėtinas tiek šeimyniniame gyvenime, tiek berniukų ir mergaičių draugystėje. Jo nesupratimas ir nevertinimas dažnai priveda prie didelių katastrofų. Dėl to šeimose būna nuolatinių ginčai ir vaidai, barniai ir nesantikos. Šeimos laimė ir darnus sugyvenimas griūva, nes vyras ir žmona vienas kito nesupranta ir pradeda vienas su kitu kovoti ir vienas kito neapkęsti. Žmona vyrą pradeda laikyti grubiu materialistu, kuris neturi jokio meilės supratimo, kuriam visiškai nerū-

pi romantika, o tik gryna biologija. Ji jaučiasi pažeminta, paniekinta, pastatyta gatvės merginos vietoje. Vyro "meilės pareiškimai" jai tampa didžiausia kančia. Vyras taip pat negali suprasti savo žmonos. Jis ją pradeda laikyti šalta, nenormalia, vaikiška, jo nemylinčia. Jis negali suprasti, kaip tie "vaikiški" glamonėjimai, bučiavimai, saldūs žodžiai jai yra daug svarbesni negu "tikras" meilės pareiškimas. Jis į tai nekreipia dėmesio, laiko nereikšmingais ir nereikalingais dalykais, jis temato "dalyko esmę" ir galutinį tikslą.

Tad būtinai šeimoje vyras ir žmona turėtų vienas kitą suprasti ir vienas prie kito vis labiau prisitaikyti. Būtinai jie turi tuos prigimties skirtumus prisiminti. Vyras neturėtų paniekinti tų, jo nuomone, "vaikiškų smulkmenų", kurios moteriai yra labai svarbios. Moteris taip pat turėtų stengtis suprasti vyro prigimtį ir tuo nekaltinti jo "grubių materializmu" ar manyti, kad jis neturi jokios meilės ir jokios pagarbos. Reikėtų kartais atvirai, be jokios pagiežos, be vienas kito niekinimo ar žeminimo, atvirai apie tai išsikalbėti ir nustatyti aiškesnes ateities gaires, stengiantis vienas kitą atjausti ir suprasti, nesibijant asmeniškų aukų, be kurių šeimoje laimės nebūs.

Tai atsiminti yra be galo svarbu ir mergaitėms bei berniukams, draugaujant ir ruošiantis vedyboms. Kai berniukas pastebi, kad mergaitei labai patinka jo glamonėjimai bei bučiavimai, jis mano, kad ji nori eiti ir toliau, todėl jis prie to ją ir veda. Kartais jis tai daro ne tik dėl to, kad nemokėtų susivaldyti, bet ir tam tikro blogai suprasto "pasigailėjimo" ar "altruizmo" skatinamas. Jis sprendžia pagal save. Aišku, kad jo prigimtis į tai linksta, bet savo vyriška valia visuomet jis gali atsisipirti. Antra vertus, prie to ji veda neprotingas mergaitės elgesys, kuri taip lengvai leidžiasi ir pasiduoda tiems "gražiams ir nekaltiems" meilės parodymams. Ji mano, kad ir berniukas taip galvoja ir tą patį jaučia. Ji mano, kad ir jo prigimtis pasitenkins ir nusiramins tik pasiglamonėjimais ir pasibučiavimais. Bet ji turi gerai žinoti, kad tie veiksmai ji nuolat vis labiau ir labiau erzina, iki jis visiškai pra-

Tėvynėje

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

LIETUVOS SOSTINĖJE NAKTĮ SVIESU

"Tiesa" giriasi, kad naktį Vilniaus gatvės apšviečia 20128 gyvsidabrio, 1830 kaitinamųjų, 909 natrijo lempos. Prie jų dar prisideda 252 prožektoriai.

Vilniaus universiteto dienoraštyje rašoma, kad 1719 metais miesto gatvės naktį dar būdavo tamsios. Į amžiaus pabaigą mieste išsižiebė pirmieji aliejiniai žibintai. Rugsėjo pirmąją, valandą po saulės nusileidimo, į gatves išeidavo miesto žibintininkai. 1832 m. jie įpūsdavo 559 kanapių aliejaus pripildytus žibintus. Antrą valandą nakties žibintus užpūsdavo. Per šventes žibintininkai būdavo ilgiau — ligi ketvirtos valandos ryto. Esant mėnesienai, žibintininkai lempų nedegdavo. Nelengvas buvo žibintininko darbas: kol pavykdavo įpūsti liepsną, devyni prakaitai išpildavo. 1844-1845 m. Vilniaus apšvietimui buvo sudeginta 896 pūdai kanapių aliejaus. Spėjama, kad didesnę dalį aliejaus žibintininkai suvalgydavo su koše.

1890 m. Vilniuje buvo 15 žibintininkų, kurie kas naktį įžiebdavo 842 žibalinčius ži-

randa proto aiškumą ir valios atsparumą. Tada jis tampa jai pavojingas kaip dinamitas.

Tad ir vienas, ir kitas turėtų tai gerai suprasti ir apie kitą nespręsti pagal save. Tai nuolat prieš akis turint ir stengiantis išvengti visa to, kas kitą gali vesti prie neprotingų žingsnių, galima išvengti daug tragiškų netikėtumų ir išlaikyti švarią vienas kito meilę iki vedybų.

bintus. Būta ir dujinių žibintų. Dujas jiems gamindavo įmonė, buvusi dabartinio Ope-ros ir baleto teatro vietoje.

Šiandien miesto apšvietime dirba 100 žmonių, kurie prižiūri 488 kilometrų apšviestų gatvių.

RESTAURUOTAS KAUNO VALSTYBINIS TEATRAS

Po pustrėčių metų Kauno valstybinis teatras sušvito naujomis spalvomis. Buvo iš-kasta požemiai ir į juos perkelta rūbinė bei raštinės. Atnaujinta scena ir žiūrovų salėje pakeistas grindų pakylas. Restauruotojai kū-rybiškai išsaugojo visus vidaus papuošimus, kurie buvo būdingi šiam pastatui. Atnauji-nimo darbams vadovavo architektas K. Žal-nieriauskas.

Devynioliktojo šimtmečio pabaigoje miesto sode subaltavo dailus pastatas. Jis buvo skirtas scenos menui. Prieš 64 metus šiame Kauno teatre Kipro Petrausko pastan-gomis pirmą kartą Lietuvoje buvo parodyta opera "Traviata". Kaip scenos meno kūrėjai čia subrendo A. Sutkus, A. Oleka, J. Tallat-Kelpša, K. Glinskis, J. Vaičkus, B. Daugu-vietis ir daugelis kitų scenos menininkų.

Restauruotų rūmų scenoje pirmąja sezo-no premjera buvo suvaidinta I. Kalmano operetė "Grafaitė Marica". Jos pirmieji žiū-rovai buvo restauruotojai ir statybininkai. Operetė yra vengrų kompozitoriaus, ir Lie-tuvoje rodoma jau trečią kartą. Šį kartą ją režisavo teatro režisierius V. Staknys. Teatro meno vadovas ir vyriausias dirigentas yra S. Domarkas.

Nuo 1940 m., kai šiuose rūmuose buvo įkurtas muzikinės komedijos teatras, buvo suruošta per 160 premjerų. Tarp jų — ke-turiasdešimt operų. Mėgstamiausi, kaip "Se-vilijos kirpėjas", "Silva", "Linksmoji naš-lė", "Čigonų baronas", "Šikšnosparnis", pa-statyti po tris kartus. ("Tiesa")

PAMINĖTOS MUZIKO GRUODŽIO 100-TOSIOS GIMIMO METINĖS

Vilniuje gruodžio mėn. 20 d. Lietuvos valstybinės filharmonijos salėje įvyko iškil-mingas kompozitoriaus Juozo Gruodžio gi-mimo 100-tųjų metinių minėjimas. Pagerbti lietuvių muzikos klasiko atminimo susirinko

jo kūrybos gerbėjai, buvę mokiniai, draugai ir visuomenės atstovai bei jaunimas.

Minėjime plačiai nuaidi J. Gruodžio "Varpų" garsai. Šiuo žymaus kompozito-riaus fortepijoniniu kūriniu jubiliejinio va-karo dalyvius pasveikina tarprespublikinio M.K. Čiurlionio konkurso laureatė B. Vai-niūnaitė. Susirinkusiems kalba organizacinio komiteto Juozo Gruodžio gimimo šimto-sioms metinėms paminėti pirmininkas, Lie-tuvos kompozitorių sąjungos valdybos pir-mininkas ir valstybinės konservatorijos rek-torius — V. Laurušas. Jis sakė, kad kompo-zitorius buvo savotiškas tiltas tarp lietuvių profesionaliosios muzikos pradininko M.K. Čiurlionio ir lietuvių tautinės muzikos kū-rėjų. Jo vardas ir visa kūryba aukso raidėmis įrašyta lietuvių muzikos istorijoje. Tęsdamas geriausias klasikinės muzikos tradicijas, savo profesionaline ir kartu giliai liaudiška kūryba jis dėjo tvirtus pamatus tiems lai-mėjimams, kuriuos šiandien yra pasiekusi lietuvių tautinė muzika. Gruodis buvo meni-ninkas, puikiai supratęs, kad kūrėjas negali atsiriboti nuo savojo krašto gyvenimo, jo bendrųjų kultūros reikalų. Jis matė skur-džią savo meto lietuvių muzikos padėtį, sie-lojosi dėl jos ir visas jėgas atidavė jos rei-kalams. J. Gruodis rūpinosi dainų švenčių ruošimu, jų repertuaru ir muzikiniu švieti-mu, chorvedžių profesinio lygio kėlimu bei daugybe kitų muzikos klausimų.

1924 m. su pasižymėjimu baigęs Leipci-go konservatoriją, J. Gruodis svajojo visą savo laiką ir jėgas skirti kūrybai. Galvojo parašyti tautinę operą, simfoniją. Ieškoda-mas savitų liaudies muzikos bruožų, J. Gruodis atkreipė dėmesį į senuosius jos žanrus: darbo dainas, piemenų raliavimus, ypač į su-tartines ir joms giminingą liaudies instru-mentų (ragų, skudučių) muziką. Jo kūryba nebuvo gausi, tačiau apima daugelį muzikos žanrų. Jo muzikinis pasaulis įvairus ir turi-ningas. Tyru paprastumu, lietuviškos gam-tos aromatu dvelkia liaudies dainų išdailos: "Ėsk, karvute", "Putins augo", "Eglele aukš-tuole", "Šiltas gražus rudenėlis" bei dauge-lis kitų.

Solo dainomis J. Gruodis savitai atsklei-

dė žodžio, garso bei formos santyki. Pradėjo tradiciniu populiariu romansu — "Visur tylą", vėliau susidomėjo K. Binkio poezija ir, panaudojęs jo trioletų ciklo "Ūtos" tekstus, sukūrė savo puikias miniatiūras — "Rūtą", "Rugiagėlės", "Aguonėles". Gyvenimo pabaigoje sukuria subtilios lyrikos bei santūrios šilumos apgaubtas dainas Salomėjos Nėries žodžiams — "Amžinas keleivis", "Senelės pasaka", "Diemedžiu žydėsiu", "Alyvos" ir kitas. Kompozitorius Juozas Gruodis sukūrė vieną pirmųjų lietuviškų baletų — "Jūratė ir Kastytis". Šis baletas Lietuvoje jau bus šokamas ketvirtą kartą.

Trejetą metų kompozitorius dirbo Kauno valstybės teatro dirigentu, praturtindamas repertuarą labai sudėtingomis operomis: Čaikovskio "Pikų dama", R. Vagnerio "Lohengrinas". Su ribotų galimybių teatro orkestru dirigavo ir simfoniniuose koncertuose.

Daug savo jėgų J. Gruodis atidavė muzikiniam švietimui. 1927 m. iš J. Naujelio perėmęs vadovavimą Kauno valstybinei muzikos mokyklai, ėmėsi energingų žygių pertvarkyti muzikos mokyklą į konservatoriją. Jo pastangomis išplėtus muzikos dėstymo apimtį ir iš esmės pagerinus jos kokybę, 1933 metais vasario 7 d. buvusios muzikos mokyklos pagrindu buvo įsteigta Kauno konservatorija. Lietuvos aukštojo muzikos mokslo židinyje laikosi kompozitoriaus nustatytą profesionalumo taisyklių.

J. Gruodžio kūryba ir muzikinė veikla, dar jam gyvenant, buvo pripažinta ir įvertinta. Jam suteiktas profesorius vardas. Jis buvo išrinktas Latvijos ir Helsinkio konservatorijų garbės nariu.

Per dvidešimt pedagoginio darbo metų J. Gruodis išugdė būrį lietuvių kompozitorių: A. Račiūną, J. Nabažą, A. Budriūną, P. Tamuliūną, J. Juozeliūną ir V. Klovą.

J. Gruodžio gimimo 100-tųjų metų minėjimai-koncertai įvyko jo gimtajame Zarasų rajone, Utenoje, Rokiškyje. J. Gruodžio ir jo mokinių chorinės muzikos koncertas surengtas Valstybinėje konservatorijoje. Kompozitorių namuose dvi dienas vyko teorinė konferencija. ("Literatūra ir menas")

SIMTO IR VIENERIŲ METŲ LIETUVE

Šimtą ir vienerius metus išgyveno Juzė Šumskienė. Daug vestuvių atšoko ir krikštynų atšventė. Nemaža ir ašarų išliejo, laidodama artimus žmones. Iš keturių savo vaikų išaugino tik du — Stanislovą ir Genę. Prieš trisdešimt metų Juzė į paskutinę kelionę palydėjo savo vyrą Igną. Žmogų, su kuriuo išgyveno daug metų, dalijosi sielvarstu ir džiaugsmais. Džiaugsmo savo jaunystėje teko mažai patirti. Gyveno prie Vilniaus - Kauno vieškelio. Turėjo 7 hektarus žemės. Žemės, atrodo, nedaug, bet darbų per akis.

Juzės Šumskienės šviesi galva gerai prisimena pirmojo pasaulinio karo metus, kai nuo Kauno į Vilnių traukė kaizerinės Vokietijos kariuomenė. Matė taip pat ir antrojo pasaulinio karo vokiečių žygiuojančią kariuomenę į rytus.

Juzė Šumskienė, aštuonių anūkų ir keturių proanūkių močiutė, skaito dar be akių. Rašto ją pramokė kadaise tokia moteriškė iš Juodelių.

— Mano sveikata nebloga. Per savo gyvenimą tik vieną kartą buvau pas gydytoją. Vienuolika dienų Abromiškių ligoninėje išgulėjau su plaučių uždegimu. O va duktė Genutė dar nė karto pas gydytoją nebuvo, nors jau septintą dešimtį eina.

("Tarybinė moteris")

EILĖRAŠTIS, GAUTAS IŠ LIETUVOS

Gimtinė mūsų — žalios kalvos,
Melsva giliųjų ežerų spalva.
Gimtinei skirtos mūsų dainos,
Brangus jos vardas — Lietuva.

Mes pakeliausim po gimtinę,
Pasidairysim po kalvas
Ir, po vainiką nusipynę,
Lietuviškas dainuosime dainas.

Ir liesis dainos klonių kloniais,
Dainas tas neš jaunystė ant sparnų.
Pasklis tos dainos po tėvynę,
Kad širdis šildytų draugų.

Kalba

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

KALBOS TAISYMAI

netiesioginiai priev. — netiesiogiai: *Tas žinias aš netiesioginiai* (= *netiesiogiai*) *iš jo gavau*.

neužilgo (rus. *nezadolgo*) — netrukus, tuoj, greitai: *Neužilgo* (= *Netrukus, tuoj*) *bus pavasaris. Palauk, neužilgo* (= *tuj, netrukus, greitai*) *aš ateisiu*.

nuduoti, nusiduoti nevert. reikšme “dėtis, apsimesti”: *Jis nuduoda nekaltą* (= *apsimeta nekaltu*). *Jis nusiduoda* (= *dedasi, apsimeta*), *kad nieko negirdi*.

nuotikis — nuotykis.

nusiimti — nevert. reikšme “išeiti, pasprukti, pabėgti, pasišalinti”: *Šiandien aš nusiemiau nuo pamokų* (= *išėjau, pabėgau, pasišalinau iš pamokų*). *Kitais metais jau reikės nusiimti nuo darbo* (= *išeiti iš darbo*).

nusiimti drabužius. Kai kalbama apie nusirengimą, tai daugelis yra įpratę viską “nusiimti”, bet mes beveik kiekvienam drabužiui turime po atskirą žodį, pvz.: švarką ar apsiaustą *nusivelkame*, kepurę *nusiimame*, skarelę *nusirišame*, *nusigobiamė*, batus *nusiauname*, kojines, pirštines, kelnes *nusimauname*, sijoną *nusisegame*. Jeigu nusiimame visus drabužius, tai sakome *nusirengiame*.

nusikalsti prieš ką — nusikalsti kam: *Jis nusikalto ir prieš tėvus, ir prieš Dievą* (= *ir tėvams, ir Dievui*).

nusimanyti kamė — nusimanyti

apie ką: *Jis labai daug nusimano matematikoje ir muzikoje* (= *apie matematiką ir muziką*).

obalsis nevert. vertinys — šūkis: *Skautų abalsis* (= *šūkis*) *yra: Dievui, Tėvynei ir Artimui*.

ordenas — ordinas.

-orius nevert. svetimybė: *aptiekorius* — vaistininkas; *gaspadorius* — šeimininkas; *giedorius* — giesmininkas; *graborius* — laidotuvių direktorius; *veterinorius* — veterinarijos gydytojas, veterinaras. Galima vartoti tik kai kuriuose svetimos kilmės žodžiuose, pvz., *altorius*.

-otas, -uotas. Su priesaga *-otas* daromi būdvardžiai iš moteriškosios giminės daiktavardžių: *rasa* — *rasotas*, *spalva* — *spalvotas*, *šaka* — *šakotas*, *vaga* — *vagotas*. Su priesaga *-uotas* daromi būdvardžiai iš vyriškosios giminės daiktavardžių: *akmuo* — *akmenuotas*, *dumblas* — *dumbluotas*, *langas* — *languotas*, *vingis* — *vingiuotas*. Yra ir išimčių, pvz., *pilvas* — *pilvotas*.

Iš moteriškosios giminės daiktavardžių, kurie baigiasi galūne *-ė*, atitinkami šios rūšies būdvardžiai daromi su priesaga *-ėtas*: *dėmė* — *dėmėtas*, *pūslė* — *pūslėtas*, *saulė* — *saulėtas*.

padalyvis nevertotinas, kai sakinyje ir jo išskirtinėje aplinkybėje kalbama apie tą patį asmenį ar daiktą. Tokiu atveju vartojama padalyvis arba dalyvis: *Dirbant* (= *Dirbdamas, dirbęs*) *visą dieną, labai pavargau*. *Einant* (= *Eidamas*) *gatve, vaikas parkrito*. Padalyvis vartojamas tada, kai sakinyje ir jo išskirtinėje aplinkybėje kalbama ne apie tą patį asmenį ar daiktą: *Auštant rytui, sugriaudė perkūnas*. *Man einant gatve, pradėjo kaukti sirenos*.

padėti parašą — pasirašyti: *Padėk parašą* (= *Pasirašyk*) *po šiuo dokumentu*.

pagelba, pagelbininkas — pagalba, pagalbininkas.

pagrabas nevert. svetimybė — šermenys, palydos, budynės.

paklausti pas ką nevert. svetimybė — paklausti ką ko: *Paklausk pas tą žmogų* (= *tą žmogų*) *kelio*. *Paklausk pas jį* (= *jį*), *keltinta valanda*.

palaikyti ką už ką — palaikyti ką kuo: *Jis palaikė tave už kvailą* (=kvailu). *Norėčiau paklausti, už ką* (=kuo) *tu mane laikai?*

palyginamai — palyginti: *Šis mokinys palyginamai* (=palyginti) *gerai išmoko anglų kalbą.*

palikti ką — palikti ką: *Toks kilnus jo elgesys visiems paliko didelį išpūdį* (=didelį išpūdį).

pamidoras — pomidoras.

panašus kam nevert. vertinys — panašus į ką: *Jo raštų stiliui* (=Į jo raštų stilių) *yra panašus ir kitų to meto rašytojų stilius. Jisai sau panašius* (=į save panašius) *niekina ir kritikuoja.*

papėdininkas — palikuonis.

parengimas — geriau renginys. Amerikoje visokius organizuojamus įvykius, pvz., koncertus, vakarus, šventes, pokylius, daugelis vadina *parengimais*. Lietuvoje šiam tikslui yra sugalvotas geresnis naujadaras — *renginys*. Jau ir išeivijoje šis žodis vis labiau pradeda įsigalėti. *Parengimas* labiau nusako veiksmą, o *renginys* — to veiksmo rezultatą. Jeigu kas norėtų nuskaityti ne tik rezultatą, bet ir veiksmą, ruošimasi tam rezultatui pasiekti, tai gal tiktu kitas šios rūšies naujadaras — *rengtuvės*. Plg. vesti — *vestuvės*, įkurti — *įkurtuvės*, pabaigti — *pabaigtuvės* ir kt.

parsiduoti — nevert. reikšmė "būti parduodamas: *Šis namas parsiduoda* (=parduodamas). *Šiandien parsiduoda* (=parduodamos) *šviežios lydekos.*

pas priel. — nevert.: 1. vidinei būsenai ar priklausomybei žymėti: *Pas jį* (=Jo) *labai aukšta temperatūra. Kiek pas tave laiko?* (=Kiek laiko? Kiek tavo laikrodis rodo?). *Pas Krėvę* (=Krėvės raštuose) *yra daug gražių apsakymėlių.*

2. nuosavybei žymėti: *Pas jį* (=Jo) *jau visai žili plaukai. Pas jį* (=Jis turi) *pinigų kaip šieno.*

pasėkmėje, pasėkoje — todėl, dėl to: *Tos nelaimės pasėkoje* (=Dėl tos nelaimės) *jis prarado atmintį. Mokinys praleido daug pamokų ir to pasėkoje* (=dėl to) *neišlaikė egzaminų. Tokių didelių šalčių pa-*

Šypsuliai

Tikybės pamokoje kapelionas liepė mokiniams nupiešti šv. Seimą. Daugumas piešė bėgimą į Egiptą, gyvenimą Nazarete, prakartėlę ir t.t. Vienas berniukas nupiešė lėktuvą, pro kurio langus buvo išlindusios keturios galvos.

— Aš suprantu, kad trys iš jų yra Juozapas, Marija ir Jėzus, — tarė kapelionas, — bet kas yra tas ketvirtasis?

— Tai Poncijus — pilotas, — atsakė berniukas.

~ ~ ~

Didžiulės krautuvės takais tarp prekių lentynų lankstė apsiašarojęs berniukas, garsiai šaukdamas: "Maryte, Maryte!"

Pagaliau jį surado motina ir subarė:

— Tu nevadink manęs Maryte. Aš esu tavo mama.

— Aš žinau, kad tu mama, — atsakė vaikas, — tačiau parduotuvė pilna mamų, tai kaip žinosi, kad aš tave šaukiu?

~ ~ ~

— Tėte, man atrodo, kad tu vis augi ir augi aukštyn, — sako mažas berniukas savo tėvui.

— Ne, sūneli, neaugu. Bet dėl ko tu manai, kad aš augu?

— Dėl to, kad tavo viršugalvis išlindo iš plaukų.

sekmėje (=Dėl tokių didelių šalčių) *iššalo daug medžių.*

pasidaryti kokiū — pasidaryti kokiui: *Norint pasidaryti labiau išprususiu* (=labiau išprususiam), *reikia daug skaityti. Kartais įnagininką reikia keisti vardininku: Po tos pamokos jis pasidarė gudresniu* (=gudresnis).

pasijusti kokiū — pasijusti kokiui, pasijusti koks: *Tau reikėtų pasijusti drąsesniu* (=drąsesniam). *Jis pasijuto drąsesniu* (=drąsesnis).

Nervų ligų specialistas klausia savo pacientę:

— Sakykite, ponია, ar jūsų šeimoje nėra didybės manijos atvejų?

— Yra. Mano vyras kartais tvirtina, kad jis šeimos galva.

~ ~ ~

Šeimoje barasi vyras su žmona. Vyras šaukia:

— Kas pagaliau yra šeimos galva? Ką man daryti, kad būtų taip, kaip aš noriu!

— Pradėk garsiai verkti, — sako dvejų metų Audrutė.

~ ~ ~

Jaunavedys klausia savo jauną žmoną:

— Mieloji, ko taip susinervinusi vartai tą knygą "Virgine pačios"?

— Niekaip negaliu surasti recepto, kaip virti skalbinius, — atsako susirūpinusi žmonelė.

~ ~ ~

— Ar jūs jau seniai rašote eilėraščius?

— Taip. Pirmą eilėrašį parašiau prieš penkiolika metų.

— O ką jūs dabar kuriate?

— Antrąjį.

Trumpai iš visur

■ Vakarų Vokietijoje tyrimais nustatyta, kad nacių valdymo metu, 1933-1945 metais, 169 vokiečių katalikų kunigai mirė koncentracijos lageriuose, 418 deportuoti. Iš viso 7.155 vyskupijos kunigai ir 866 vienuoliai kunigai buvo konflikte su nacių valdžios žmonėmis.

■ Norfolk, Va., buvo nubausti po 100 dol. pabaudos du vyrai už tai, kad, einant žmonėms į Mišias katalikų Švč. Trejybės bažnyčioje, šaukė antikatalikiškus šūkius, įžeidinėdami tikinčiuosius.

■ Paryžiuje, Šv. Sulpicijaus bažnyčioje, buvo surengtas maldos budėjimas už persekiojamą Bažnyčią. Vadovavo pats Paryžiaus arkiv. kardinolas Lustinger.

■ Indijoje bus sukamas filmas apie artimo meilės apaštalę Motiną Teresę. Jos vaidmenį atliks aktorė Glenda Jackson. Filmą režisuoti pakviestas prancūzas Dominique Lapierre drauge su Larry Colins.

■ Nikaragvoje sudaryta vyriausybės ir katalikų vyskupų komisija aiškinti Bažnyčios ir valstybės santykius. Komisija pradėjo darbą gruodžio 24 d. Komisijos sudėtis neskelbiama.

■ Sovietų Sąjungoje areštuotas latvių kunigas Jozef Swidnicki, 47 m. Jis buvo paruoštas kunigu slaptoje seminarijoje. Penkerius metus nebuvo leidžiama

jį išventinti. Pagaliau jis buvo slapta, be leidimo išventintas. Darbavosi Novosibirsko apylinkėse, ten pamokslaudamas, statydamas bažnytelės, net ir panaudodamas radiją, kol prieš pat Kalėdas buvo areštuotas ir pasiųstas į nežinomą lagerį.

■ Pittsburgho vyskupas Ant. Bevilacqua sudarė branduolį asmenų prie vyskupijos, kad jie rūpintųsi bedarbiais. Grupė sudaryta iš 29 žmonių. Į ją pakviesti bedarbiai, mokytojai, verslo vadovai, unių vadai, politikos veikėjai, vienuoliai ir socialinės tarnybos darbuotojai.

■ JAV Kovos su širdies ligomis sąjunga skelbia, kad cigaretėse esantieji chemikalai, sukeldami širdies ligas, vėžį ir emfizemą, per metus nužudo apie 350.000 amerikiečių.

■ JAV-se 1984 metais nužudyta daugiau kaip 1.500.000 negimusių, taigi kasdien — po 4.000 arba po vieną kas 20 sekundžių. Kas ketvirtas neštumas baigiamas abortu. Tai skelbdamas žurnalas "All About Issues" Nr. 1 (1985 m.) pažymi, kad pavojingiausia vieta žmogaus gyvybei JAV-se yra motinos įščios.

■ New Jersey valstijoje nemokamai duodamos priemonės prieš pastojimą ir priemonės iššaukiančios abortą netekėjusioms keliolikmetėms. Valstijos pareigūnai buvo nustebinti, kad, nežiūrint to, 1982 m. net 75% naujagimių buvo iš netekėjusių keliolikmečių. Tos priemonės net padaugino nelegalius gimimus tarp keliolikmečių.

■ Kern apskr., Kalifornijoje, trys gydytojai "Western Journal of Medicine" aprašė keletą atsitikimų, kur atsirado kepenų žaizdos moterims, imančioms Ortho-Novum piliules prieš pastojimą.

■ Aktorius Paul Newman paaukojo 250.000 dol. Katalikų labdarai, norėdamas padėti badaujantiems Etiopijoje.

■ Stačiatikių koptų patriarchas, praleidęs trejus metus ištėrime, gyvendamas nuošaliame vienuolyne, grįžo į savo rezidenciją Egipte. Jo oficialus titulas — popiežius Senouda III. Prezidentas Hosni Mubarak atšaukė jo ištėrimą. Senoudą III buvo ištėręs Sadatas už "kėlimą sektų konflikto Egipte".

■ Pirmą katalikų vyskupijos laikomą komercinę televizijos stotį JAV-se įsigijo Tucson, Ariz., diecezija. Vienas iš tikslų — parūpinti programą, kuri, vaikams žiūrint, nekeltų tėvams rūpesčio, kad jie maitys ką negero. Televizija vadinasi KDTU, šiokiadieniais veikia 16 valandų, sekmadieniais 12. Matoma 60 mylių spinduliu apie Tucson, Ariz.

■ Nikaragvos sandanistų vyriausybėje yra trys kunigai: kun. E. Cardenal — kultūros ministras, jo brolis Fernando — švietimo ministras ir kun. Migu-

al D'Escoto — užsienio reikalų ministras. Kadangi Vatikanas nenori, kad kunigai maišytųsi politikoje, tai, kol jie pasilieka valdžioje, jiems uždrausta eiti bet kokias kunigiškas pareigas.

■ Rytų Berlyne prie sienos buvo susprogdinta liuteronų bažnyčia, statyta 1894 m. Bažnyčia traukdžiusi sargybiniams stebėti tvorą, pro kurią bėga į vakarus komunistiniu režimu nusivylę piliečiai.

■ Kuboje lankydami Bostono arkiv. B.F. Law, Youngstown vysk. J. Malone ir Vašingtono arkiv. D. Gallivan prezidentūroje turėjo pasikalbėjimą su F. Castro.

■ Pasaulio vyskupų sinodą popiežius Jonas Paulius II nusprendė šaukti lapkričio 25 - gruodžio 8 d. Vatikane. Sinodas aptars kai kuriuos Vatikano II suvažiavimo sprendimus naujų reikalavimų šviesoje.

■ Tarptautinis Eucharistinis kongresas įvyks 1985 m. rugpjūčio mėnesį Kenijoje, Afrikoje.

■ Jonas Paulius II į Konstantinopolį, į stačiatikių ekumeninio patriarcho globėjo šv. Andriejaus iškilmes lapkričio 30 d. pasiuntė savo delegaciją, kuriai vadovavo Krikščionių vienybės sekretoriato pirminkas kard. Willebrands. Jis Konstantinopolio ekumeniniam patriarchui įteikė popiežiaus laišką, kuriame šv. Tėvas patriarchui Dimitrios išreiškė draugiškumo jausmus, užtikrindamas katalikų Bažnyčios siekimą susilaukti visiškos vienybės su stačiatikių Bažnyčia.

■ JAV krikščionių ir žydų religinės bendrijos per metus šalpai, socialiniams ir humanitariniams reikams suaukojo 16 milijonų dolerių.

■ Vyskupas Paulius Baltakis gruodžio 15 d. specialioje audiencijoje buvo priimtas popiežiaus Jono Pauliaus II. Popiežius į audienciją atėjo jau susipažinęs su anksčiau vysk. Baltakio jam pasiūstu pranešimu apie išeivių lietuvių katalikų padėtį. Vysk. Baltakis padėkojo popiežiui už prielankumą lietuviams, ypač minint šv. Kazimiero mirties sukaktį. Padėkojo už paskyrimą naujo Lomžos vyskupo Paetz, kuris yra draugiškesnis Lenkijoje gyvenantiems lietuviams ir jau leido lietuviškas pamaldas Seinų katedroje. Popiežiui priminė Lietuvos krikšto 600 metų sukaktį ir numatomas iškilmes.

■ Vatikane gruodžio mėn. vidury vysk. Baltakis buvo priimtas Valstybės sekretoriaus kard. A. Casaroli, kuris prašė vysk. Baltakį nepamiršti ir Lenkijoje gyvenančių lietuvių, nors jie ir neįeina į tiesioginę vysk. Baltakio jurisdikciją. Vatikane vysk. Baltakis tarėsi su popiežiškos komisijos emigrantų reikalams sekretoriumi arkiv. E. Clarizio, su studijų kongregacijos prefektu kard. W.W. Baum. Su arkiv. P. Marcinkumi tarėsi apie išleidimą Vatikano pašto ženkle Lietuvos krikšto 600 m. jubiliejaus progą.

Tuo reikalu įteiktas prašymas. Visus tuos vizitus atlikti vysk. Baltakiui padėjo aukštą postą Vatikane turintis prel. A. Bačkis, kuris dabar yra Vatikano viešųjų reikalų tarybos pasekretoris.

■ Vysk. P. Baltakis per Vatikano radiją pasakė kalbą Lietuvos žmonėms, o Kūčių vakarą buvo perduoti jo iš anksto įkalbėti sveikinimai.

■ Vakarų Vokietijoje 1985 m. gegužės 12 d. bus pravesta tradicinė maldų diena už persekiojamą Bažnyčią. Tai dienai vyskupai parinko specialią temą — Bažnyčių padėtis Pabaltijo kraštuose.

■ Vatikano paleografijos, diplomatijos ir archyvistikos mokykla paminėjo savo veiklos 100 metų sukaktį.

■ Kinijoje yra viešai besidarbuojančių 200 katalikų kunigų, kurie priklauso komunistų kontroliuojamai Patriotinei Katalikų Bažnyčiai, o apie 300-400 kunigų tebėra ištikimi Romai. Jie yra persekiojami, uždaryti kalėjimuose arba veikia slapta. Apie tai pranešdamas, jėzuitas kun. Ladislaus Ladony nurodo, kad dar esą gyvi 8 iš tų vyskupų, kurie vadovavo katalikams prieš komunistų atėjimą. Du iš jų kalėjime, o vienas tapęs komunistų kontroliuojamos Patriotinės Katalikų Bažnyčios nariu. Tikėjimas dar esanti labai stipri dvasinė jėga Kinijoje. Persekiojamų, kalinamų, nukankintų kunigų gyvenvietės yra tapusios šventovėmis, kurias katalikai lanko ir ten meldžiasi. Kiekviena vyskupija turi nemaža garbinių kankinių.

■ Iš kun. Alfonso Svarinsko per septynis kalinimo mėnesius artimuosius pasiekė vos trys laišakai, nors kalinys per mėnesį gali parašyti du laiškus. Kun. Svarinsko taip pat nepasiekia daugelis laiškų iš Lietuvos. Iš brolio ir sesers pasiūstų 24 laiškų kun. Svarinskas tegavo tik šešis. Jam buvo pasiūsti šimtai kalėdinių sveikinimų, o gavo tik septynis.

■ Į Vatikaną su oficialiu vizitu buvo atvykęs Rytų Asirų Bažnyčios patriarchas Mar Denkha IV. Vatikane tarėsi su krikščionių vienybės sekretoriato atstovais. Rytų Asirų Bažnyčios tikintieji gyvena Irake, Irane, Sirijoje, Libane ir Indijoje. Jų yra ir JAV bei Australijoje. Jie atskilo nuo katalikų Bažnyčios po Efezo susirinkimo, bet dabar palaiko broliškus ryšius su Roma.

■ Lietuvoje suimtas kun. Jonas Kastytis Matulionis. Suimtas lapkričio 9 d., tuoj po to, kai vienam tikinčiam ligoniui suteikė šventus sakramentus. Kun. Matulionis turi apie 50 m., prieš keletą metų baigęs neakivaizdinę kunigų seminariją. Jis jau buvo areštuotas 1976 m. ir 9 mėnesius išlaikytas izoliatoriuje. Suimtas Vilniuje. Kaltinamas esą neteisėtai ėjęs kunigo pareigas. Kai buvo suimtas pirmą kartą, buvo

nuteistas dvejiems metams lygtinai. Apie jo suėmimą paskelbė ir Vatikano radijas. Jis buvo studijavęs ir valstybinėje konservatorijoje, bet iš jos buvo atleistas vien dėl to, kad išdrįso giedoti bažnyčioje. Paskutiniu metu gyveno Vilniuje, bet kunigo pareigas ėjo Kybartų parapijoje. Stiprėjant persekiojimams, nukreiptiems prieš kun. Matulionį, Kybartų parapijos tikintieji 1982 m. vasario 28 d. parašė skundą Lietuvos komunistų partijos pirmajam sekretoriui Petrui Griškevičiui. Skundą pasirašė 1033 kybartiečiai. Po kun. Sigito Tamkevičiaus areštavimo tai jau antras Kybartų parapijai skaudus netekimas.

■ Popiežius Jonas Paulius II į šeštąją apaštalinę kelionę išvykęs sausio 26 d., joje užtruko iki vasario 6 d. Per dvyliką dienų lankė Lotynų Amerikos valstybes: Venecuelą, Ekvadorą, Peru, Trinidadą ir Tobago. Venecueloje cukrinių nendrių laukuose aukojant šv. mišias, susirinko apie milijonas žmonių. Mišioms pasibagus, minia giedojo: "Jonai Pauliau, mūsų drauge, Venecuela su Jumis". Savo šioje kelionėje popiežius buvo sustojęs 15 vietų. Pasisakė prieš negimusį žudymą, prieš šeimų suirimą, skelbė socialinio teisingumo reikalą, gynė darbininkų teises, kalbėjo prieš darbo žmonių išnaudojimą, pabrėžė, kad industrija neturi pavergti žmogaus. Visur popiežius buvo priimtas labai iškilingai, turėjo pasimatymus su vyriausybės galvomis.

J. Pr.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS IR METINĖ ŠVENTĖ

Konkursas baigiasi š.m. kovo mėn. 15 d., tad kas dar straipsnių neatsiuntė, tuoj siųskite. Plačiau apie konkurso taisykles buvo rašoma praėjusiuose numeriuose. Jau sudaryta tokia konkurso vertinimo komisija: Rimas Černius, Česlovas Grincevičius, Aleksandra Likanderienė, Stasė Petersonienė ir Marija Smilgaitė.

Laimėtojams premijos bus įteiktos gegužės mėn. 5 d. Jaunimo Centre, minint "Laiškų lietuviams" 35 metų sukaktį. Meninę programą atliks Violetos Karosaitės baleto studijos šokėjos ir šokėjai. Bus įdomių gabaliukų iš moderniojo ir klasikinio baleto. Elegantišką vakarienę paruos Vida Talandytė. Bilietus įsigykite iš anksto "L.L." administracijoje arba pas platintojus. Bilieto kaina vienam asmeniui — 15 dol.

EKSKURSIJA Į PIETŲ AMERIKĄ

"Laiškų lietuviams" ekskursantai į Pietų Ameriką išskrenda š.m. balandžio mėn. 18 d. Tris dienas pabūsime Buenos Aires ir septynias Rio de Janeiro. Grįšime balandžio mėn. 30 d.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LIETUVIŲ KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKA. Nr. 7. 1981-1983 m. Išleido Lietuvos Kronikos sąjunga, 6825 S. Talman Ave., Chicago, IL 60629. Viršelis ir iliustracijos Sesers Mercedes. Tiražas — 5000 egzempliorių. Kieti viršeliai, 641 psl., kaina 7 dol.

Knygą įdomu skaityti. Kartais joje būna dar didesnė intriga, negu mūsų premijuotuose romanuose.

KETVIRTASIS MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMAS. Griežtieji mokslai, technologija ir architektūra. "Technikos žodžio" leidinys. Spaudai paruošė Juozas Rimkevičius. Techniškai leidinį tvarkė Alfonsas Pargauskas, Viktoras Jautokas ir Juozas Rimkevičius. Didelis formatas, 232 psl.

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS. Redagavo Aleksis Rannit. Išleido Lithuanian Library Press 1984 m. Leidyklos adresas: 3001 W. 59th St., Chicago, IL 60629. Bibliografija, reprodukcijų parinkimas ir paruošimas — Kazio Varnelio. Redaktoriaus padėjėja — Nijolė Gražulienė. Techniškasis redaktorius — Petras Aleksa. Didelis formatas, kieti viršeliai, 184 psl., kaina 25 dol. Tai tikrai graži, elegantiška anglų kalba išleista Čiurlionio monografija su daugeliu spalvotų ir nespaltvų paveikslų.

Anatolijus Kairys. ŠVENTASIS PRINCAS. Penkių veiksmų religinė drama. Prologas ir epilogas. Išleista šv. Kazimiero 500 m. mirties sukakties komiteto. Iliustravo Ada Sutkuvienė. 112 psl., kaina 5 dol.

Anatolijus Kairys. DULKIŲ ATSPINDŽIAI. Novelių romanas. 10 novelių iš lietuvių gyvenimo Vokietijoje. Išleido Lietuvių literatūros bičiuliai 1985 m. P.O. Box 29060, Chicago, IL 60629. Viršelis Petro Aleksos. 143 psl., kaina 5 dol.

NAUJOJI VILTIS. Politikos ir kultūros žurnalas. Nr. 17. Leidžia Lietuvių studentų tautininkų korporacija "Neo-Lithuania" ir Amerikos lietuvių tautinė sąjunga. Redakcinė kolegija: Aleksas Laikūnas (red.), dr. Bronius Nemickas ir Mečys Valiukėnas. Administratorius Bronius Kasakaitis, 7150 S. Paulding Ave., Chicago, IL 60629. Šio nr. kaina 5 dol.

LITUANUS. Vol. 31, No. 1. Šį numerį redagavo Antanas Klimas. Adresas: Lituanus, 6621 S. Troy, Chicago, IL 60629.

Nuoširdi padėka "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" rėmėjams

200 dol. aukojo P. Kaladė.

43 dol. aukojo kun. V. Radvina.

30 dol. aukojo Kernavės skaučių tuntas.

25 dol. aukojo A. Mikalajūnas.

Po 20 dol. aukojo: Z. Korius, V. Lukas.

Po 17 dol. aukojo: V. Petkienė, J. Jodelė, P. A. Raulinaitis, J. Telson, B. Jankauskas.

16 dol. aukojo H. Bitėnas.

Po 14 dol. aukojo: A. Aviža, I. Krikščiūnas, B. Kukalis.

Po 12 dol. aukojo: M. Čėsniėnė, A. Karaitis, J. Janonienė, J. Rugys, S. Juškus, L. Šimaitis, J. Veselka, A. Povilaitis, K. Aglinskas, N. Šumskienė, A. Saulis, P. Ragienė O. Vilėniškis, kun. E. Statkus, V. Šniuolienė, G. Kudžmienė, B. Čižikaitė, P. Gruodis, R. Mikelevičius, A. Sruoga, J. Kačkelis, J. Vembrė, K. Gasiūnas, R. Girdauskaitė.

Po 11 dol. aukojo: A. Katelienė, P. Besasparis.

Po 10 dol. aukojo: S. Kalvaitienė, O. Motusaitis, A. Baleišienė, S. Leikus, A. Skučas, P. Mačiulienė, A. Bilaitis, L. Bajorūnas, V. Sirusas.

9 dol. aukojo V. Petrauskas.

Po 8 dol. aukojo: V. Kazlauskas, A. Lipčius, Č. Masaitis, D. Noreika, L. Murauskas, S. Jameikis, E. Kvedaras, M. Stankūnienė, Z. Didžbalienė, L. Kairienė, kun. L. Peck, kun. P. Sabulis, S. Jankauskas.

Po 7 dol. aukojo: K. Rožanskas, E. Lukoshius, M. Macevičienė, V. Daugėla, J. Siaurusaitis, kun. A. Rubšys, O. Šilėnienė, T. Bukaveckas, S. Žilevičius, A. Mikėnas, G. Stančienė, A. Lesevičius, K. Majauskas, E. Arlauskas, A. Stankaitis, T. Bogušas, G. Senkevičienė, M. Vilitienė, A. Augaitis, S. Petrulis, E. Sniegaitis, kun. A. Goldikovskis, H. Pakalnis, A. Rimkus, O. Daniusevičienė, K. Stuopis, L. Bagdonas, O. Kindurienė, S. Bakšys, E. Meilus, S. Santvaras, B. Balys, R. Korzonas, A. Pocius, A. Milčienė, V. Šniolis, T. Vildžius, M. Žeimys, V. Kamaitis, P. Nekrošius, S. Jakubonienė, O. Kuliešienė, S. Strokienė, B. Balčiūnas, A. Grybauskas, V. Numgaudas, T. Alenskienė, B. Adamson, E. Pagirys, B. Augustauskienė, K. Almėnas, kun. J. Grabys.

6 dol. aukojo K. Markus.

Po 5 dol. aukojo: A. Paulius, M. Malcienė, A. Pakštys, M. Židžiūnienė, G. Žukauskas, J. Kizlauskas, S. Prialgauskienė, Z. Venclauskaitė, K. Eigeliėnė, M. Mackienė, R. Šilgalis, F. Dimgaila, Z. Rajeckas, A. Sandargas, V. Grybauskas, E. Jasaitienė, K. Jakštas, P. Šošienė, T. Čipkienė, J. Gustainis.

Po 4 dol. aukojo: J. Juška, D. Norkaitytė, J. Vasiukevičius, A. Sirutis, kun. R. Krasauskas, D. Mikoliūnas, J. Stravinskas, I. Smiėliauskienė, M. Biknaitis, A. Šimkus, P. Šapalas, B. Lukas, A. Drazdys, P. Sidaras, M. Noreikienė, G. Končienė, A. Smolinskas, L. Sidrys, K. Kasinskas, B. Stangenberg, V. Tallat-Kelpša, P. Norvilas, V. Siliūnienė, S. Vilūnas, B. Zeikus, A. Jonikas, L. Milukienė, A. Kuolas, I. Ulpaitė, A. Juškys, L. Velūnas, N. Kaveckienė, B. Norkus, M. Norušis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarīs. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL, 60636. Telef. 737-8400. Nekaltai Pradėtosios Švenč. M. Marijos seserų spaustuvė, Putnam, Connecticut 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.